

Møte mandag den 5. juni kl. 13.20

President: G u n n a r S k a u g

D a g s o r d e n (nr. 33):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m.
(Innst. O. nr. 82 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 43 (1999-2000))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Olav Gunnar Ballo om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v., endringer i § 55 A slik at det blir forbud mot å diskriminere funksjonshemmede ved ansettelse m.v.
(Innst. O. nr. 63 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:25 (1999-2000))
3. Innstilling fra næringskomiteen om tilbaketrekking av Ot.prp. nr. 35 (1998-1999) om lov om erverv av og drift på mineralressurser (mineralloven)
(Innst. O. nr. 64 (1999-2000), jf. Ot.meld. nr. 1 (1999-2000))
4. Innstilling fra næringskomiteen om lov om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen
(Innst. O. nr. 74 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 32 (1999-2000))
5. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (generelle områdebegrensninger)
(Innst. O. nr. 81 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 33 (1999-2000))
6. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v.
(Innst. O. nr. 83 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 35 (1999-2000))
7. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og i enkelte andre lover (medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring)
(Innst. O. nr. 65 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 48 (1998-1999))
8. Innstilling fra sosialkomiteen om tilbaketrekking av Ot.prp. nr. 24 (1999-2000) om lov om endringer i lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m.
(Innst. O. nr. 72 (1999-2000), jf. Ot.meld. nr. 2 (1999-2000))
9. Innstilling fra sosialkomiteen om lov om helsemessig og sosial beredskap
(Innst. O. nr. 79 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 89 (1998-1999))
10. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn m.v.
(Innst. O. nr. 73 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 20 (1999-2000))

11. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere m.m.
(Innst. O. nr. 71 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 34 (1999-2000))
12. Referat

Statsråd Sylvia Brustad overbrakte 6 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (Innst. O. nr. 82 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 43 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter, de øvrige grupper 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke gis anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ivar Østberg (KrF) (ordfører for saken): Innst. O. nr. 82 fra kommunalkomiteen omhandler lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m., jf. Ot.prp. nr. 43 for 1999-2000. Lovendringsforslagene er i hovedsak knyttet til reglene om økonomisk planlegging og forvaltning.

Departementet har i det foreliggende lovforslaget nøye vurdert mulighetene for å forenkle gjeldende regelverk. Det gjelder bl.a. statlig kontroll og regler om årsbudsjett og økonomiplan. Departementet har i tillegg vært opptatt av å tilpasse regler om økonomiforvaltning til utviklingstrekk i samfunnet, slik at reglene framstår som konsistente og hensiktsmessige for kommunesektoren.

Departementet bygde sitt utredningsarbeid på en rapport nedsatt av Kommunenes Sentralforbund, KS, og Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteoppkreving – tidligere NKK.

Utkastet til endringer ble sendt på høring, og det kom inn 140 uttalelser til departementet.

Departementet foreslår videreført bestemmelsene om krav til balanse mellom inntekter og utgifter i kommuneloven.

Departementet foreslår også ut fra en total vurdering at dagens finansielle system beholdes som en grunnstamme i det framtidige kommunale budsjett og regnskapsystem. Konklusjonen er ikke opplagt, da det er både fordeler og ulemper knyttet til et slikt system. Alternativet ville være å innføre et resultatorientert budsjett- og regnskapssystem. Departementet mener en i stedet bør søke å foreta justeringer i dagens finansielle system.

Fravær av avskrivninger har vært den mest tungtveiende innvendingen mot dette system.

Komiteen har gitt sin tilslutning til departementets vurderinger. Dette gjelder også innføring av et «institutt» for «god kommunal regnskapsskikk» som kan gi nødvendige anbefalinger og standarder.

Et mindretall i komiteen ber Regjeringen arbeide videre med en omlegging av regnskapsprinsippet for kommunene i retning av resultatorientert regnskaps- og budsjettføring, og fremmer også forslag om dette.

Når det gjelder saksbehandlingsregler, har komiteen merket seg at det ikke stilles krav til alminnelig flertall for å legge fram forslag til årsbudsjett. Komiteen understreker imidlertid viktigheten av at budsjett og økonomiplan sikres nødvendig legitimitet gjennom en avsluttende votering i fylkesting og kommunestyre.

Komiteen gir videre sin tilslutning til en egen bestemmelse om nærmere krav til finansforvaltning i kommuneloven.

Komiteen er enig i at det gis en egen forskrift om disposisjon som innebærer risiko, herunder valutarisiko. Komiteen understreker imidlertid at slike regler må utformes slik at det åpnes for en noe mer fleksibel praksis ved lån og plasseringer i utlandet enn i dag, forutsatt at kommuner og fylkeskommuner har betryggende rutiner for å håndtere den finansielle risiko.

Komiteen ber også Regjeringen endre regelverket som innebærer at en kan kreve at øremerkede tilskudd skal holdes utenfor konsernkontoordningen.

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker et tillegg til § 50. Aksjekjøp som har et annet formål enn å være en del av kommunenes overskuddslikviditet, bør fortsatt kunne lånefinansieres. Forslag nr. 2 fremmes imidlertid ikke. Forslagsstillerne vil heller komme tilbake til problemstillingen i et eget Dokument nr. 8-forslag.

Til slutt: En samlet komitee slutter seg til forslaget om innføring av betinget statlig kontroll av årsbudsjett og godkjenning av låneopptak og andre økonomiske disposisjoner som kan påføre kommunene utgifter.

Jeg tillater meg å anbefale komiteens tilråding.

Odd Eriksen (A): Sakens ordfører har redegjort for komiteens innstilling om de foreslåtte endringene i kommuneloven. Regjeringen får tilslutning til alle forslag til endringer. Endringene som foreslås, angår reglene om økonomisk planlegging og forvaltning. Proposisjonen legger opp til en forenkling av eldre regelverk og derigjennom redusert statlig kontroll. Reglene som endres, angir prinsippene og rammene for arbeid med årsbudsjett, økonomiplan og bestemte typer økonomiske disposisjoner. Regjeringen har lagt vekt på at bestemmelsene bør utformes for at mål- og resultatstyring kan anvendes i kommunene. Dette er komiteen enig i.

Informasjonssystemet KOSTRA foreslås innført, i den forstand at KOSTRA's krav til informasjonsinnhenting forankres i kommuneloven. KOSTRA kobler data om kommunenes økonomi sammen med data om kommunale tjenester og brukere, og vil kunne rette oppmerk-

somheten mot sammenheng mellom bruk av penger og de tjenester som kommer ut. Målet er at kunnskap skal gi grunnlag for forbedring i kommunene, med sikte på mer velferd for hver krone.

På to områder legger komiteen føringer i innstillingen som går noe lenger enn hva Regjeringen har lagt opp til. Arbeiderpartiet og Regjeringen er imidlertid enig i dette. For det første mener komiteen at departementet fortsatt skal gi en egen forskrift om disposisjoner som innebærer risiko, også valutarisiko. Arbeiderpartiet mener, i likhet med de øvrige partier, at reglene må være fleksible og i større grad skille mellom store og små kommuner, eventuelt fylkeskommuner, og hvem som har betryggende rutiner for å vurdere og håndtere den finansielle risiko.

En annen merknad som komiteen står samlet om, er at det i utgangspunktet ikke bør stilles krav om at statstilskudd skal plasseres på egne konti. Dette er et forhold som ikke direkte reguleres av det lovverket vi i dag behandler, men som komiteen har funnet hensiktsmessig å kommentere. Komiteen er klar over at det er det enkelte fagdepartement som ved tilsagn om tilskudd – øremerkede tilskudd – til kommunene setter krav til plassering. Kravet innebærer at tilskuddet ikke kan «lånes bort» til et annet kommunalt formål enn det tiltenkte, for kortere eller lengre tid – f.eks. at et næringsfond kan lånes bort til eldreomsorg for ett, to eller tre år. Vi er oppmerksom på at det bl.a. er statens økonomireglement som setter denne type krav. Vi mener likevel at Regjeringen, i tråd med den jobben som pågår med forenkling, og i tillit til kommunalt selvstyre bør se på disse systemene og søke å endre den type regelverk som gir de bindingene som jeg her viser til.

Arbeiderpartiet vil for øvrig anbefale innstillingen.

Lodve Solholm (Frp): Denne lovendringa er, som det er sagt av både saksordføreren og talsmannen frå Arbeidarpartiet, Odd Eriksen, eit oppreinskingsføretak, ei opprydding når det gjeld eit regelverk som har vore til dels tungvint og til dels umoderne. Eg stør mange av dei synspunkta som saksordføreren og representanten frå Arbeidarpartiet har, og innstillinga viser også at det stort sett er ein samla komitee som står saman om dei vesentlege punkta. Dette er også tilpassa ei lov vi behandla i fjor vår om kommunale føretak og interkommunale selskap.

Eg vil elles seie nokre få ord om dette med rekneskapssystemet, som eg synest det er viktig at vi ser litt på. Kommunane, og fylkeskommunane også så lenge dei måtte eksistere, eg håpar det ikkje blir for lenge, vil meir og meir bli ei moderne verksemd. Dei blir meir og meir tilpassa til å bli ei verksemd som skal fungere i marknaden, og som skal gi tenestetilbod. Då er det også viktig at den verksemda, til liks med private verksemdar og andre verksemdar som fungerer i ein marknad, har eit rekneskapssystem som kan samanliknast. Og dette er også viktig om ein skal få innført endå meir konkurranseutsetting i offentleg sektor, slik at ein på den måten kan samanlikne private og offentlege tilbydarar i konkurransen, for eg ser det ikkje særleg ønskeleg at vi får private monopol. Det er faktisk verre enn offentlege monopol. Derfor øn-

skjer eg, og ser for meg, konkurranse mellom offentlege og private verksemdar i ein marknad, og då er det viktig at både offentlig og privat sektor har eit rekneskapssystem som kan samanliknast for at ein på den måten kan sjå kva dei reelle kostnadene er. Eg overlèt til Høgre sin talsmann å fremme det forslaget som er teke inn i innstillinga, og som Framstegspartiet er med på.

Så nokre ord om det forslaget som eg synest fleire enn SV og Framstegspartiet burde vere med på, og det gjeld den udemokratiske retten der ein i eit kommunestyre blir tvinga til å stemme for ei sak som ein er imot, og stemme for ting som ein ikkje har hatt den minste innverknad på. Vi har eit system her i huset som gjer at ein representant aldri blir tvinga til å stemme for noko ein er imot, og ein burde faktisk også kunne ha det systemet i kommunestyresalen at ein ikkje skal kunne bli påtvinga alternativ votering når enkelte vil motsette seg det fordi ein ønskjer å stemme mot begge alternativa. Dette har med demokrati å gjere, og Noreg er kjent for å ha eit godt demokrati på mange område, der også mindretala får lov til å vere mindretal og får lov til å kunne stemme for det ein er for, og mot det ein er mot, utan at ein skal tvingast til noko. Derfor burde det kunne la seg gjere også i kommunesektoren å få til eit system, vel vitande om at det i verste fall kanskje vil føre til at ein ikkje får eit vedtak. Men vi har jo prøvt det systemet her i huset nokre gonger etter at vi fekk det nye budsjettssystemet, og det har ført til at det har tvinga seg fram forhandlingar der også såkalla subsidiære haldningar får kome til uttrykk, og som gjer at ein faktisk kan stemme for, slik det er sagt, kanskje med fingrane for nasen i enkelte høve, men då blir det i alle fall gjort eit vedtak. Eg overlèt i dette tilfellet til representanten frå SV å fremme det forslaget.

Sverre J. Hoddevik (H): Det er, som vi ser, stort sett en samlet komite som innstiller i tråd med forslaget fra departementet om endringer i kommuneloven med tanke på økonomisk styring i offentlig forvaltning. Det mest omdiskuterte temaet er hvorvidt det er riktig å videreføre et finansielt budsjett- og regnskapssystem. Komiteens flertall slår seg til ro med at beregning av årlige avskrivninger blir obligatorisk, men at systemet for øvrig blir videreført. Ikke minst er dette avskrivningsprinsippet begrunnet i vansker med hensyn til å sammenlikne anbud fra private i en konkurransesituasjon innenfor dagens system, slik representanten fra Fremskrittspartiet var inne på i sitt innlegg.

Høyre og Fremskrittspartiet vil i tillegg be Regjeringen arbeide videre med en omlegging av regnskapsprinsippet for kommuneregnskapet i retning av en resultatorientert regnskaps- og budsjettføring. Vi mener også at det i det videre arbeidet bør gjennomføres forsøk i enkelte kommuner med omlegging av dette regnskapsprinsippet. Vi erkjenner selvfølgelig at det i den kommunale verden fins aktivitet som ikke har et inntektsskapende motiv og således ikke uten videre kan sammenliknes med forretningslivet, men vi mener likevel at en tilnærming i regnskapsreglene i forhold til regnskapsloven kan være nyttig. Det er unektelig slik at også lesbarheten av

kommunalregnskapet framstår som en barriere for mange folkevalgte med en helt annen hverdag.

Så er det dette med kommunale garantier eller bortfall av begrepet «særlig kommunal interesse», som for så vidt kan ha definisjonsvansker knyttet til seg.

Likevel er det slik at hvis dagens lovendring i realiteten skulle føre til en liberalisering i forhold til innvilgede garantier, så vil spørsmålet om avsetning for tap ha økende aktualitet. Framtidig lovanvendelse og godkjenningrutiner vil måtte kunne avklare dette.

Når det så gjelder finansforvaltningen, er jeg glad for at komiteen har åpnet for en fleksibilitet for kommunene i forhold til lån og plassering i utlandet. Spesielt for større bykommuner kan dette ikke bare være gunstig, men attpåtil nødvendig i forhold til heimemarkedet.

Til slutt en kommentar til mindretallsforslaget fra sentrum og SV om lånefinansiert kjøp av aksjer for varig eie. I den tilhørende merknaden blir lokale kraftselskap brukt som mål og motiv for denne foreslåtte lovmessige åpningen. Til det er det å si at det lokalpolitiske engasjementet på dette markedet over tid burde blitt betydelig mindre enn tidligere, nettopp fordi den nye energiloven tilsier at helt andre markedsaktører enn kommunene skal være inne på produksjons- og salgssiden i alle fall. Riktignok er det slik at Kommune-Norge har et ansvar for infrastruktur også på linjenettet fremdeles – der er norske kommuner allerede inne på eiersiden. Når vi nå etter hvert får en utvikling der de vertikaltintegreerte kraftselskapene blir splittet, og det offentlige i hovedsak prioriterer linjeselskapene, vil aksjepostene som er av kommunal interesse, få en meget beskjeden størrelse i forhold til det historiske kommunale engasjementet i kraftsektoren. Dette er en del av vår begrunnelse for ikke å ha det samme engasjementet som SV i denne saken.

Da gjenstår det å ta opp vårt fellesforslag med Fremskrittspartiet som det er referert til.

Presidenten: Sverre J. Hoddevik har tatt opp det forslag han refererte til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet sitt utgangspunkt er å styrkja lokalt sjølvstyre. Vi gjev i all hovudsak vår støtte til dei forslaga til endringar som i dag er til behandling. Vi ynskjer større fridom for kommunane til utforming av økonomiplanar og årsbudsjett. Vi er einige i den endringa og den nedtoninga av statleg kontroll som ligg her. Vi ser òg på dette lovarbeidet som eit av mange element i same retning som opplegget «Et enklere Norge». Sentrumspartia er svært fornøgd med at Regjeringa no vidarefører dei over 100 prosjekta som det opplegget inneber.

Vi imøteser òg statsråd Brustad sitt vidare arbeid i forhold til ei forenkling av regelverk og ein reduksjon av forskrifter i kommunesektoren. Når det gjeld ytterlegare detaljar, viser eg til saksordførar Ivar Østberg sitt innlegg og sluttar meg til hans vurderingar.

Så vil eg seia nokre ord i forhold til gjennomføringstidspunktet. Det var på førehand slått alarm frå NKK. I leiaren i Kommunal Økonomi nr. 4/2000 var det brukt

veldig sterke uttrykk om det som dei forventa av denne saka. Det var varsla at dette kom til å bli det travlaste året for kommunane og fylkeskommunane på mange år. Det var snakk om både ein rå og ein tøff prosess, sommarferien skulle gå i vasken, og det var varsla ei styring mot kaos. Dette vart teke opp ved høyringa i komiteen. Vi legg vekt på at både KS og NKK ynskjer innføringstidspunkt frå 1. januar 2001, og vi forventar at det blir slik. Med forslaget, slik det no ligg føre, forstår vi at det er forventingar her til dei endringane som skal skje, og det er vilje i Kommune-Noreg til å medverka til at forarbeidet blir gjort.

Karin Andersen (SV): SV er i all hovudsak enig i proposisjonen, men har avvikende synspunkter på to områder, og jeg skal forsøke å gjøre rede for det. Det ene området har representanten fra Fremskrittspartiet redegjort noe for. Det dreier seg om avstemningsreglene og at man fra Stortingets side har mindre tillit til at lokalvalgte politikere under en prosess greier å komme fram til enighet og derved til å få et endelig vedtak, enn man har til seg sjøl i Stortinget, der man har regler som ikke pr. definisjon sikrer vedtak i budsjett. Reglene er slik at man ikke skal tvinges til å stemme for noe man er imot, og det setter også et press på de ulike konstellasjonene til å gå i forhandlinger, og der alle får en mulighet til å påvirke de ulike forslagene som blir lagt fram til avstemning. Spesielt når det gjelder budsjett, kan dette være viktig.

Fra SVs side har vi den samme tilliten til at lokale folkevalgte greier og vil være interessert i å få til en prosess lokalt, slik at de kommer fram til omforente løsninger. Vi syns det er udemokratisk å tvinge noen i så fall til å måtte velge mellom alternative forslag som de ikke har hatt noen mulighet til å ha innflytelse over. I praksis vil de ved en stemmegivning uansett være på vippen og avgjøre hvilket vedtak som skal gå videre, og det vil være uriktig å sette noen i en slik situasjon. I de fleste situasjoner tror jeg dette i praksis går greit, men det har vært vist til situasjoner, f.eks. i Bergen bystyre, som gjorde at jeg og representanten Ågot Valle fremmet et lignende Dokument nr. 8-forslag for to år siden. Så det er altså ikke helt utenkelig at en slik situasjon vil oppstå. Derfor vil jeg ta opp forslag nr. 3.

Det andre punktet som SV, i likhet med sentrumspartiene, har et annet syn på, dreier seg om kommunenes muligheter til å ta opp lån, f.eks. til å kjøpe aksjer for varig eie. Grunnen til at vi ble oppmerksom på dette var at vi så for oss en situasjon der f.eks. fem kommuner eier et kraftselskap sammen, og én kommune ønsker å selge seg ut. Det vi da kan risikere, er f.eks. at den kommunen som ønsker å selge seg ut, ikke får solgt, fordi de andre fire kommunene ikke ønsker private eiere inn, og at det da stenger for en løsning som en kommune ønsker. Den andre settingen kan være at de andre kommunene ønsker å overta disse aksjene, men er i en likviditetssituasjon som gjør at de ikke vil kunne ta opp lån fordi retningslinjene i lovbestemmelsen hindrer det. Det skal nå være «varige driftsmidler», som det står i bestemmelsene, som man kan ta opp lån til.

Under behandlingen i kommunalkomiteen kom kanskje dette temaet litt sent på banen, i hvert fall ble det oppmerksomhet omkring det litt sent. Og det ble en positiv stemning, slik at man ikke ønsket at det forslaget som sentrum og SV har i innstillingen, skulle komme opp til avstemning, slik at det faktisk ble nedstemt. Derfor ønsker jeg ikke å fremme forslaget i dag, og det er vel heller ikke særlig meningsfullt å få oversendt en lovtekst til Regjeringa. Men vi varsler at vi vil komme med et Dokument nr. 8-forslag som tar opp denne problemstillingen, fordi den har vært litt lite framme også i odelstingsproposisjonen, og har derfor heller ikke blitt drøftet grundig og gjennomarbeidet. Stortinget og Regjeringa vil selvfølgelig også under behandlingen av et slikt forslag kunne få mulighet til å se på denne problemstillingen og kanskje også – litt uærbødig sagt – greie å komme opp med en litt bedre lovtekst enn den vi fikk da vi bad om en mulig lovtekst som skulle ivareta det behovet vi er opptatt av, nemlig at kommuner må kunne få lånefinansiert kjøp av aksjer f.eks. i kraftselskaper. Dette er store lokale verdier som det kan være fullt politisk legitimt å ønske et offentlig eierskap av.

Presidenten: Karin Andersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Sylvia Brustad: Det å sikre kommuner og fylkeskommuner rammevilkår som gjør det mulig for dem å utnytte sine ressurser best mulig, er en viktig oppgave. At fellesskapets midler blir utnyttet effektivt, til gode for dem som har behov for offentlige tjenester, er nettopp formålet med det program for fornyelse av offentlig sektor som Regjeringa har satt i gang. Regjeringa har som kjent allerede foreslått å fjerne en rekke øremerkede ordninger, noe som vil gi våre lokalpolitikere økt frihet og dermed også mulighet til å utnytte midlene mer effektivt.

Men om kommunene har mulighet til å utnytte egne midler mer effektivt, avhenger også av det regelverk de er underlagt. Mange kommuner og fylkeskommuner har i mange sammenhenger påpekt at dagens øremerking og lov- og forskriftsverk samlet sett innebærer at det blir lite igjen til å bestemme for kommuner og fylkesting. Det synes jeg de har mye rett i. Det er derfor viktig at vi hele tida er kritisk og vurderer hvilke regler for kommuneforvaltninga som er nødvendig av nasjonale hensyn. Dette er også utgangspunktet for den gjennomgang av regelverket for kommuneforvaltninga som departementene nå er i gang med.

Proposisjonen om endringer i kommuneloven som nå er til behandling, har det samme utgangspunktet. Reglene gjelder rammevilkårene for den økonomiske planlegging og forvaltning i kommuner og fylkeskommuner. Da er det ikke loven alene, men loven og forskriftene samlet som avgjør hvilke frihetsgrader kommuner og fylker har i sin planlegging og styring. I det arbeidet med forskrifter som er i gang i departementet, gjelder det samme, nemlig en kritisk vurdering av hvilke bindinger for lokalforvaltninga som er nødvendig.

Som for staten er årsbudsjettet en kjerneoppgave for kommunestyre og fylkesting. Gjennom årsbudsjettet

skal de folkevalgte klargjøre overfor velgere og egen administrasjon hvilke oppgaver som skal gjennomføres det påfølgende år. Gjeldende krav til årsbudsjettets innhold legger relativt store bindinger på hvordan dette budskapet skal presenteres. Når vi nå forenkler disse kravene, innebærer det økt frihet for det enkelte kommunestyre og fylkesting til selv å avgjøre hvor detaljert politikerne ønsker å styre egen administrasjon. Lovendringen innebærer at det er de prioriteringer som kommunestyret og fylkestinget selv skal gjøre, som skal legges ut til offentlig ettersyn. Som plan for kommunens eller fylkeskommunens virksomhet det påfølgende år er det vesentlig, som også flere talere har understreket, at årsbudsjettet har stor legitimitet. Derfor har vi foreslått at et flertall av representantene fortsatt må stille seg bak ett av de framsatte forslag til budsjett.

Kommuner og fylker følger andre regnskapsregler enn private bedrifter. Resultatet i et kommunalt regnskap har mindre betydning enn i et regnskap for en bedrift. Det vesentlige poeng er å sikre at driftsresultatet er positivt, slik at kommunen eller fylkeskommunen ikke lever på forskudd i forhold til framtidige skattebetalere. Samtidig er det viktig å sikre informasjon som kan bidra til å utnytte ressursene effektivt. Dette må også inkludere de kommunale bygninger og anlegg. Gjennom KOSTRA-systemet oppnår en nødvendig kunnskap om hvilke kostnader som er forbundet med bygninger og anlegg i den kommunale tjenesteproduksjon. Dermed får vi et godt grunnlag for å sammenligne kommunal og privat oppgaveutføring, samtidig som vi tar vare på det hensyn at det økonomiske formålet er svært forskjellig for en kommune og en privat bedrift.

Jeg har merket meg at komiteen ønsker å liberalisere reglene om disposisjoner som innebærer valutarisiko for kommuner og fylkeskommuner. Departementet vil i arbeidet med forskriftene om finansforvaltning gi åpning for kommuner og fylkeskommuner til å bruke utenlandsk valuta når kommunen eller fylkeskommunen har rutine for å vurdere og håndtere den finansielle risikoen ved dette.

Jeg er også tilfreds med at komiteen slutter seg til at den statlige kontrollen med den kommunale økonomiforvaltninga i hovedsak skal gjøres betinget. Så lenge en kommune eller fylkeskommune evner å ha en sunn økonomi, må det være unødvendig for staten å føre kontroll med alle årsbudsjett og det enkelte låneopptak. Med de endringer som nå foretas i loven, er min oppfatning at en oppnår en fornuftig balanse mellom den kommunale frihet og statens behov for overordnet styring. Og det er et ytterligere bidrag for å øke det lokale selvstyret og fornye og forenkle offentlig sektor. Og her kommer det til å komme mer!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 478)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Olav Gunnar

Ballo om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v., endringer i § 55 A slik at det blir forbud mot å diskriminere funksjonshemmede ved ansettelse m.v. (Innst. O. nr. 63 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:25 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden fordeles slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter og de øvrige gruppene 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er komiteens leder, Berit Brørby. Sakens ordfører, Aud Gaundal, er medlem av Lagtinget.

Berit Brørby (A) (komiteens leder): Takk, president, for at du gjorde oppmerksom på at saksordføreren er medlem av Lagtinget!

Etter Arbeiderpartiets mening fatter Stortinget i dag et viktig prinsippvedtak, nemlig at innen utgangen av dette året skal Regjeringen fremme forslag om innlemming av funksjonshemming i arbeidsmiljøloven § 55 A.

Diskusjonen om at de funksjonshemmede skulle med i loven, har vi hatt her i Stortinget tidligere. I Innst. O. nr. 27 for 1997-98 forutsatte alle partiene at det skulle foretas en grundig vurdering av dette spørsmålet.

På skriftlig spørsmål fra Aud Gaundal til kommunal- og regionalminister Odd Roger Enoksen blir det i svar av 30. april 1999 sagt at statsråden ikke ville ta opp spørsmålet om å innlemme de funksjonshemmede i § 55 A før en så resultatene av «Handlingsplan for auka yrkesaktivitet blant funksjonshemmede».

Komiteen konstaterer at en slik gjennomgang ikke er gjennomført, men at et utvalg, Manneråk-utvalget, som skal se på funksjonshemmedes rettigheter i en større sammenheng, er nedsatt. Komiteen viser imidlertid til at det går for sakte når det gjelder å få til en positiv utvikling i økt yrkesdeltakelse for funksjonshemmede.

Vi er selvfølgelig klar over at vi med dagens vedtak ikke har løst problemet, men det er et skritt i riktig retning. Det må også, slik komiteen viser til, foretas en nærmere juridisk gjennomarbeiding av rammene for en slik innlemming i loven. Et godt lovverk, hvor det foreligger et lovmessig forarbeid, gir selvfølgelig både arbeidsgivere og arbeidstakere retningslinjer for praktiseringen av loven.

Når det gjelder spørsmålet om at arbeidsgiver må betale en egenandel på ½ G for tilskudd til hjelpemidler, understreker komiteen at i de tilfeller hvor hjelpemidler eller ombygging av maskiner er nødvendig, dekkes dette av folketrygden når en arbeidstaker skal begynne i arbeid, eller behovet oppstår før det har gått seks måneder av et arbeidsforhold.

Komiteen viser til at ordningen med støtte til slike tiltak er veldig lite brukt. Det er derfor etter komiteens me-

ning nødvendig at både arbeidstakere og arbeidsgivere i langt sterkere grad blir gjort kjent med de støtteordningene som i dag allerede eksisterer.

Vi er i fremtiden, av veldig mange grunner, nødt til å ha et arbeidsmarked hvor så mange som mulig kan delta. Fleksible løsninger og fysisk tilrettelagte arbeidsplasser er en vei å gå. Likevel må vi huske at det i dag finnes mange arbeidsplasser som er godt tilrettelagt for funksjonshemmede, men hvor det jobber funksjonsfriske. Det hadde kanskje vært ønskelig at når stillinger blir lyst ledige, kunne det godt ha vært opplyst om arbeidsplassen er fysisk lett tilgjengelig, bl.a. med tanke på at funksjonshemmede kan søke jobben. Kanskje kunne det vært like naturlig som det er å annonsere/reklamere for gode jakt- og fiskemuligheter, som det ofte står i annonsene.

Statistikk viser at det er i det private næringsliv det jobber flest mennesker med funksjonshemminger. Her må det offentlige bli flinkere. Jeg vet at det er gjort en del, men det går for tregt.

Selv om komiteen er enstemmig i sin tilråding om innlemming av de funksjonshemmede i arbeidsmiljøloven § 55 A, er det ulike synspunkter når det gjelder spørsmålet om omvendt bevisbyrde og eventuell erstatning. Dette er spørsmål som vi fra Arbeiderpartiet bl.a. vil måtte ta stilling til når lovarbeidet er ferdig fra Regjeringen.

Selv om alt ikke er avklart, mener jeg Stortinget ved sin innstilling i dag er kommet et stykke i å signalisere at vi ikke vil ha et arbeidsmarked hvor enkelte grupper mennesker risikerer å bli diskriminert. Vi imøteser derfor Regjeringens lovarbeid, som skal foreligge innen utgangen av dette året.

Lodve Solholm (Frp): Eg kan slutte meg til det meste av det som komiteens leiar har sagt om grunngevinga for at komiteen er samrøystes i si innstilling, der vi bed om at dei funksjonshemma blir innlemma i regelverket på lik line med ein del andre grupper som er innlemma.

Eg vil likevel presisere at vi den gongen ein begynte med å innlemme enkelte grupper i arbeidsmiljølova mot diskriminering, var av den meininga at det var unødvendig å ha ein paragraf som sa dette, for vi meiner at dette i seg sjølv bør vere utenkjeleg. Når nå dei andre har bestemt at det er andre grupper som er innlemma i § 55 A, og dei funksjonshemma ikkje er det, får eg seie det slik at dersom det er nokon Framstegspartiet vil prioritere på ei slik liste, er det dei funksjonshemma. Derfor er vi no innstilte på at når dei andre er innlemma, skal også dei funksjonshemma bli det.

Når det gjeld omvend bevisbyrde, har Framstegspartiet teke stilling mot det. Og vi var veldig glade for Innst. O nr. 27 for 1997-1998, der eit klart fleirtal i komiteen – og i Stortinget også – avviste omvend bevisbyrde og erstatning. Det synest vi ikkje er nødvendig å ha med.

Med desse få orda sluttar eg meg til innstillinga frå fleirtalet i komiteen.

Ivar Østberg (KrF): I likhet med komiteens leder, som glimrende redegjorde for behandlingen både tidlige-

re og nå, opplever jeg dette som en gledens dag. Vi har på ingen måte nådd målet, men vi er endelig på skikkelig rett vei – hvis vi da får det vedtaket vi regner med i løpet av behandlingen i dag. I et land hvor menneskeverdet settes høyt, burde vi egentlig for lengst ha sørget for at de funksjonshemmede også var vernet av arbeidsmiljølovens bestemmelser mot diskriminering.

Vi kommer i dag til å fatte et prinsippvedtak som komiteens leder på vegne av saksordføreren har redegjort for. Men vi har langt igjen før vi når målet. Som det også ble pekt på, er det faktisk i private bedrifter at man har kommet lengst når det gjelder å gi funksjonshemmede muligheter til arbeid. Både stat og kommune har en jobb å gjøre for å tilrettelegge for funksjonshemmede, ikke først og fremst fordi arbeidsmarkedet er slik at vi må få alle hender i arbeid, men fordi funksjonshemmede burde ha en selvsagt rett til arbeid på lik linje med oss andre.

Når det gjelder spørsmålet som er berørt av de foregående talere, om omvendt bevisbyrde, har ikke Kristelig Folkeparti på det nåværende tidspunkt noe behov for å innta noen annen holdning enn det vi gjorde ved behandlingen av Innst. O nr. 27 for 1997-1998. Men når Regjeringen kommer tilbake med sitt lovutkast innen utgangen av år 2000, synes vi det er rimelig å ta stilling på et fritt grunnlag til det lovutkastet som da foreligger.

Til slutt ønsker jeg å peke på noe som komiteen har vært opptatt av, nemlig at ordningen med stønad til dekning av utgifter til hjelpemidler mv. for funksjonshemmede er lite brukt. Våre høringer med næringsorganisasjonene tyder på at bedriftene har lite informasjon om hvor omfangsrik den reelle støtten er. Og det er en samlet komité som ber Regjeringen styrke informasjonen til arbeidsgivere og de funksjonshemmede, slik at ordningen blir bedre kjent. Det er altså ikke bare en lovendring vi trenger, vi trenger også et styrket informasjonsarbeid fra Regjeringens side når det gjelder å sikre funksjonshemmede rett til arbeid.

Erna Solberg (H): Norge er et land som i mange år har rost seg sterkt av å være langt fremme når det gjelder menneskerettigheter, likhet og andre begreper som har positiv klang. Mye av det kan nok tilbakeføres til at Norge er et homogent samfunn, hvor det har vært enkelt å identifisere seg med hverandre, og hvor likheten i utgangspunktet har vært stor. Baksiden av det homogene samfunnet har vært at det har vært vanskelig for alle som har vært annerledes i form av funksjonsdyktighet, i form av utseende, i form av kjønn – selv om kvinner er i flertall i Norge, har det av og til vært oppfattet som annerledes i arbeidslivet at man er kvinne. Baksiden av det homogene likhetssamfunnet har kanskje nettopp vært at man har fokusert lite på at det skaper problemer for dem som er annerledes. Det skaper også i stor grad mytter knyttet til grupper, f.eks. om mangel på funksjonsdyktighet i arbeidslivet. Fordi vi har hatt rimelig gode velferdsordninger også for dem som har falt utenfor arbeidslivet, har nok mange ment at staten har en god ordening som tar vare på disse problemene. Det private, personlige ansvaret for å gjøre noe skyves kanskje vekk og overlates til

det offentlige i form av at man passiviserer personer istedenfor å bidra aktivt til å inkludere dem.

Jeg tror vi har veldig mye å gjøre når det gjelder holdninger i vårt samfunn knyttet til alle grupper som måtte være annerledes, selv om de gruppene til slutt kanskje utgjør flertallet i vårt samfunn. Jeg tror vi har mye å gjøre i forhold til å få alle til å ta ansvar for å gå vekk fra myter og gruppetenkning, og over til å se individene og enkeltmenneskene man behandler i det offentlige, f.eks. ved ansettelse.

I Høyre har vi aldri vært spesielt begeistret for å bruke lovverket som et rent holdningslovverk. I så måte er vi også betenkt over å endre § 55 A i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø mv., men vi har konkludert med at det kanskje er behov for å gi et holdningssignal i disse sakene, et signal om at vi må ta innover oss at arbeidslivet ikke fungerer slik som vi ønsker, overfor enkelte grupper. Vi har gjort det før i forhold til likestillingslovgivningen for kvinner. Vi har nå gjort det i forhold til andre grupper i forbindelse med innføringen av den nye § 55 A. Men det er langt fra å si at vi skal ta med oss dette som går på holdninger, som en hel del andre land også har hatt, til å si at vi ønsker et lovverk som skal ta mål av seg til å bli maken til det man har f.eks. i USA eller en del andre europeiske land, hvor altså diskriminering er blitt erstatningslovgivningens eldorado, og hvor man ved siden av at man skal skape holdninger i lovverket, har lagt så mye vekt på bevisbyrdespørsmål og erstatningspørsmål at man har kommet i en situasjon som jeg vil si gir ganske uholdbare tilstander også i arbeidsmarkedet. Derfor er vi nå enige i at vi skal utvide § 55 A, altså den ene delen av loven, men vi ønsker ikke å forandre vårt standpunkt til omvendt bevisbyrde eller erstatningsrett. Vi ønsker ikke amerikanske tilstander i arbeidslivet når det gjelder disse forholdene i Norge.

Når det gjelder funksjonshemmede, tror jeg vi må innrømme at det må stilles litt flere spørsmål om hva som er diskriminering og hva som er en funksjonshemming som gjør at man ikke rett over bordet kan innlemme denne i § 55 A. Vi er derfor glad for at komiteen i dag fatter et prinsippvedtak, men vi ber om at det blir gjort et skikkelig lovutredningsarbeid, og jeg har her lyst til å legge føring for to områder som vi mener det er behov for å legge en avgjørende vekt på. Det ene er å definere hvem som kommer inn under denne paragrafen, altså: Hva er en funksjonshemming? Spør man ulike grupper, vil det være et ulikt antall personer som blir ansett for å være funksjonshemmede i vårt samfunn. Det går fra 15 pst. til 3 pst. – jeg har sett statistikker på det – avhengig av hvor snevert og hvor mye. Det betyr at man på en måte må lage en ganske god definisjon av hvem som kan få komme innenfor lovreglene.

Den andre biten er: Hva skal være diskriminering, og hva skal være forskjellsbehandling basert på en saklig individuell vurdering av den arbeidssøkendes faktiske evner? Det er nemlig slik at en del funksjonshemmede kan ha problemer med å gjøre deler av jobben som ligger innenfor det arbeidsområdet som man har. Arbeidsgiver trenger å vite mer om hvordan lovverket vil bli tolket for

at man ikke skal komme i den situasjonen som vi har advart mot før, at flere og flere av stillingene som utlyses, ikke blir utlyst offentlig, men blir besatt gjennom kjennskap og vennskap, fordi man er redd for et for omfangsrikt lovverk.

Når dette er sagt, er vi glade for at vi har kommet så langt som vi har gjort. Vi ønsket ved forrige behandling å få en utredning på bordet. Vi konstaterer at sentrumsregjeringen ikke fulgte dette opp grundig nok, og at det derfor er behov for Stortinget til å ta et ekstra skritt nå. Men det er også behov for å få et godt grunnlag å fatte det endelige vedtaket på.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Full deltaking og likestilling. Det er utgangspunktet for FN sine standardreglar, det er utgangspunktet for norsk engasjement, det er òg utgangspunktet for den felles innstillinga som i dag ligg føre. Det er eit viktig steg vidare det å føreta den prinsipielle avklaringa som vert gjort i dag. Eg registrerer at det her er litt «oppstrekk» ute og går i forhold til kva den førre regjeringa må ha gjort på dette området. Eg er ikkje spesielt glad for at ikkje den nemnde utgreiinga ligg føre, og eg veit heller ikkje korfor så ikkje har skjedd. Men på den andre sida er eg godt nøgd med dei mange tiltaka som fekk støtte i Stortinget under sentrumsregjeringa. Eg hadde ansvaret for nokre av dei sjølv, t.d. ei eiga stortingsmelding, St. meld. nr. 8 for 1998-99, som er ein handlingsplan for tiltak for funksjonshemma, som gjeld frå 1998 til 2001. Der er det nemnt 161 tiltak, ti departement er involverte, og det er ein eigen handlingsplan for auka yrkesaktivitet for funksjonshemma.

Eg ser òg på Manneråk-utvalet som eit svært viktig bidrag, der funksjonshemma sine rettar skal vurderast i forhold til FN sine standardreglar. Lat meg òg nemna utbygging og lovfesting av personleg assistent-ordninga og den klårgjeringa og dei forslaga til tiltak som ligg i utjamningsmeldinga.

I handlingsplanen for auka yrkesaktivitet, som eg reknar med at statsråd Brustad kjem til å koma nærare inn på, og som eg òg reknar med at ho følgjer opp og orienterer Stortinget om, t.d. i budsjettet for neste år, er det peikt på verdien av målretta HMS-arbeid, så vel teknisk som organisatorisk, tilsvarande verdien av å hindra og forebyggja yrkeshemming. Der er både styrking av ordninga med aktiv sjukemelding og alt det som måtte koma i samband med Sandman-utvalet, viktig.

Der er det òg peikt på den assistansen som er nødvendig for yrkeshemma, og som skal gje fleire moglegheit både til å begynna i eit arbeid og til å koma tilbake. Senterpartiet meiner det er viktig at arbeidsmarknadsetaten prioriterer funksjonshemma sine moglegheiter gjennom haldning, gjennom vilje og gjennom tiltak. Ein må endå sterkare enn i dag fokusera på unge funksjonshemma sine moglegheiter både til å ta utdanning og til å følgja opp i forhold til arbeid. Eg synest òg det er veldig gledelig å registrera engasjementet frå dei funksjonshemma som er ute i arbeidslivet, til å trekkja andre inn – ikkje minst det som skjer på datasektoren, der særlege bedrif-

ter, t.d. Telenor Bedrift, har hatt eit sterkt og prisverdig engasjement.

Eg har merka meg ei forventning i forhold til EU sitt arbeid frå både den førre og den noverande kommunalministeren. Eg hadde gleda av å møta ho som er kommissær for sosiale spørsmål, Anna Diamantopoulou. Ho kunne fortelja noko om dei ulikskapane som er internt i EU-landa når det gjeld situasjonen for funksjonshemma. Det gjer meg overtydd om at på dette området er det viktig at vi i vårt land går føre med dei forslaga og dei tiltaka som vi meiner er viktige.

Når det gjeld spørsmålet om å ta vekk eigendelen for tekniske hjelpemiddel, er utgangspunktet vårt at grensa på seks månader vil bidra til at den enkelte raskare får hjelp. Vi er difor ikkje innstilte på det, men vi ser at det er eit stort behov for å styrkja informasjonen om det regelverket som er.

Karin Andersen (SV): SV er veldig glad for at forslaget nå har fått prinsipiell tilslutning, og at Regjeringa har fått kort frist på seg til å komme med et lovforslag. Det er umulig å leve med en § 55A som ikke omfatter forbud mot diskriminering av funksjonshemmede. Det er en realitet at funksjonshemmede diskrimineres, det er et velferdsproblem, og det er ikke etisk akseptabelt at det skal være slik. Ledigheten blant funksjonshemmede øker når den går ned for alle andre grupper. Det er også et stort behov for all ledig arbeidskraft. Da må man fokusere på ressursene, og blant de funksjonshemmede er det mange ubrukte ressurser.

Når lovforslaget kommer, vil SV være opptatt av at Regjeringa ikke bruker alle krefter på å begrense begrepet «funksjonshemmede» mest mulig, f.eks. ved å begrense det til begrepet «yrkeshemmet». Det er viktig at man nå får en lovbestemmelse som omfatter dem som har bruk for den.

SV vil i forbindelse med behandlinga av utjamningsmeldinga fremme forslag om å fjerne et annet hinder, nemlig arbeidsgivers egenandel på inntil ½ G ved tilrettelegging, så det skal jeg ikke ta opp her. Men vi tror at det også hadde vært et viktig tiltak. Om det er arbeidsgiver eller staten som skal betale for det, er det uansett småpenger i forhold til de utgifter man har til trygd hvis folk ikke kommer i arbeid.

Men skal lovverket og bestemmelsene bli effektive, må det innføres omvendt bevisbyrde og erstatning. Et holdningssignal, sa Erna Solberg fra Høyre i sitt innlegg. Jeg tror altså ikke at det er nok at man fra Stortingets side vedtar dette hvis man ikke har noen bestemmelser som gjør at det får følger for den som bryter lovverket. Holdninger endres ikke uten et visst press, og det må få noen konsekvenser å bryte en lov. Omvendt bevisbyrde er viktig, fordi det er bare arbeidsgiver som har tilgang til den informasjonen som man må ha for å kunne se helheten i saken. Poenget er at de må godtgjøre at de ikke har diskriminert på en usaklig måte. De må ha en saklig begrunnelse. Vurdering av egnethet er saklig. Det er ikke alle som kan gjøre alle deler av en jobb. Men det dreier seg om flere enn dem som er funksjonshemmede. Det er ofte

slik at arbeidsgiver står overfor valget mellom forskjellige personer som har forskjellig egnethet eller kunnskaper i forhold til ulike deler av den jobbeskrivelsen som er utgangspunktet.

Erstatning kan være viktig, fordi det i en del tilfeller ikke vil være særlig attraktivt f.eks. å få retten til den jobben en urettmessig ikke har fått, fordi man har blitt diskriminert.

Jeg bruker litt tid på dette. I utgangspunktet hadde regjeringa Jagland lagt fram Ot. prp. nr. 16 for 1997-98. Den ble ikke trukket av regjeringa Bondevik, slik at det var faktisk to regjeringer med et overveldende flertall i Stortinget bak seg som la fram en proposisjon der både omvendt bevisbyrde og erstatning lå inne. Da vi sist behandlet bestemmelsene, la vi inn forbud mot etnisk diskriminering og diskriminering av homofile og lesbiske i endringene. På det tidspunktet fremmet SV også et lignende forslag som det vi får tilslutning for i dag. Det betyr at Regjeringen her har kommet lenger enn Stortinget. Jeg syns det er litt pinlig at vi greier å rote bort disse to viktige virkemidlene som må settes inn for at bestemmelsen skal bli effektiv og faktisk fungere i praksis.

Jeg har den tro at når denne saka kommer fra Regjeringen til høsten, er disse tingene på plass. Gjennom tidligere lovarbeid har man funnet å ville legge dette fram for Stortinget, fordi man har sett at det har vært nødvendig. Så jeg har tillit til at dette kommer, og at Stortinget da tar dette på en litt annen måte enn man gjorde forrige gang, da man ikke greide å få til flertall for noen av delene.

I likhet med de andre som har hatt ordet, tror jeg at dette er en viktig milepæl, men det er foreløpig bare et første steg. Poenget med å vedta en slik lovbestemmelse kan ikke være at Stortinget sier: Nå har vi gjort det som skal til, for nå har vi sagt at det ikke er lov å diskriminere funksjonshemmede. Det må nok litt sterkere virkemidler til for at lovbestemmelsen skal bli effektiv i praksis. Jeg tror at stortingsflertallet faktisk mener at en slik lovbestemmelse ikke skal være en pynt, men et redskap for dem som trenger det.

Statsråd Sylvia Brustad: Som jeg også redegjorde for i brevet til kommunalkomiteen av 28. april, er jeg enig i formålet med forslaget fra representantene Andersen og Ballo, som kommunalkomiteen har sluttet seg til, nemlig at funksjonshemmede ikke skal diskrimineres i arbeidslivet. Det syns jeg er et godt utgangspunkt, og jeg er veldig glad for at det er så stor oppslutning om det som det faktisk er.

Vi ønsker et arbeidsliv som er til for alle. Vi ønsker å understreke at alle mennesker er like mye verdt, og at alle har noe å bidra med dersom forholdene blir lagt til rette for det. Og her er det mange som har et ansvar, både kommuner, fylker, stat, offentlige og private, og det er et ansvar vi må ta i fellesskap.

Jeg er også glad for at komiteen går inn for at forslaget nå oversendes Regjeringen for juridisk og annen faglig bearbeidelse. Den jobben skal vi prøve å gjøre på en skikkelig måte. Vi vil også under arbeidet med odelstings-

proposisjonen bl.a. se på de konklusjoner som treffes av Manneråk-utvalget – slik også andre talere har vært inne på – når det gjelder funksjonshemmedes rettigheter mer generelt. Vi vil selvfølgelig også se dette i sammenheng med det foreliggende forslag til EU-direktiv om forbud mot diskriminering i arbeidslivet på grunnlag av bl.a. funksjonshemming, selv om jeg selvfølgelig er klar over at det her er ulikheter mellom landene.

Jeg syns dette er bra, og Regjeringen skal gjøre det den kan for å komme tilbake til Stortinget med en sak så raskt som det er praktisk mulig å gjøre det.

Jeg har også merket meg ønsket fra komiteen om at vi skal komme ut med noe mer informasjon, som også kan være et bidrag for å sikre flere funksjonshemmede en plass i vårt arbeidsliv.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 481)

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om tilbaketrekking av Ot.prp. nr. 35 (1998-1999) om lov om erverv av og drift på mineralressurser (mineralloven) (Innst. O. nr. 64 (1999-2000), jf. Ot.meld. nr. 1 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 481)

S a k n r . 4

Innstilling fra næringskomiteen om lov om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen (Innst. O. nr. 74 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 32 (1999-2000))

Rita Tveiten (A) (ordfører for saka): Frå forskarhald vert det hevda at norsk fiskeri- og havbruksnæring har potensial til å auka verdiskapinga frå om lag 30 milliardar kr årleg til 200–250 milliardar kr årleg i eit 30-års-perspektiv. Skal dette verta meir enn eit potensial, må forskingsinnsatsen aukast monaleg.

Noreg har forskingsinstitusjonar som hevdar seg heilt i verdstoppen, og det er desse miljøa som har sikra Noreg tetposisjonen innan oppdrett.

Vår fiskeriforvaltning er tufta på forskning innan tradisjonelt fiske, som har svært lange tradisjonar, og her er altså Noreg ein pionernasjon.

Ved handsaminga av St.meld. nr. 51 for 1997-98 uttalte komiteen at

«det må vera ein målsetnad at Norge skal vera verdas fremste fiskerinasjon, der me ligg fremst i utvikling av (...) fangstteknologi, havbruk og industriell utvikling».

Vidare vart marin forskning peika ut som eit satsingsområde i St.meld. nr. 39 for 1998-99, Forskning ved et tidsskille. Men resultatata kjem ikkje av seg sjølve, og det kostar pengar å få fram gode forskingsresultat.

Til no har fiskeri- og havbruksnæringa sitt samla engasjement innan forskning og utvikling vore heller smålåte, sjølv om det finst heiderlege unnatak. Det er difor gledeleg at det er ei samla næring som sluttar heilhjarta opp om ei eiga forskings- og utviklingsavgift av generisk karakter. Denne avgifta skal ikkje erstatta verken den offentlege eller den næringsbaserte innsatsen på området, og komiteen rår til at staten yter eit tilsvarende beløp til ordninga som den avgifta gjer seg til.

Det er grunn til å minna om at midlane som vert kravde inn gjennom FoU-avgifta, vil vera offentlege midlar i samsvar med internasjonalt statsstøtteregelverk, m.a. EU sitt regelverk. Det gjer at midlane ikkje kan nyttast som næringa sine private eigendelar i brukarstyrte prosjekt, der resultatata berre kjem den enkelte deltakar til gode. Komiteen legg vekt på at ordninga ikkje skal koma i konflikt med internasjonalt regelverk og dermed gje grunnlag for handelsrestriksjonar mot norsk eksport av sjømat.

Det er viktig at denne ordninga vert breitt forankra i næringa og dei sentrale næringsorganisasjonane når styret skal setjast saman. Ordninga krev semje om kva forskingsoppgåver som skal prioriterast, og det veit næringa best sjølv.

Det bør ikkje vera vanskeleg å finna aktuelle forskingsoppgåver, men det kan verta utfordrande å prioritera i kva rekkjefølgje dei skal koma. Eg kjenner meg trygg på at norsk fiskerinnæring er budd på å ta denne utfordringa. No trengst det retning og tempo. 200–250 milliardar kr i verdiskaping frå marin sektor i løpet av 30 år kjem ikkje av seg sjølv. Det veit næringsutøvarane best av alle.

Målet må vera at me får framifrå forskning for pengane, utan omsyn til kven som leverer denne. Då må styret kanalisera avgiftsmidlane gjennom etablerte system som Noregs forskingsråd og Statens nærings- og distriktutviklingsfond. På den måten kan det verta nødvendig tyngde i prosjekta, noko som kan gje oss dei resultatata næringa treng for å møta dei utfordringane som me veit er der, og dei som vil koma i åra frametter.

Komiteen har delt seg i synet på kva nivå avgifta skal ha og korleis ho skal krevjast inn. Fleirtalet meiner at avgifta skal vera på 3 promille av eksportverdien, medan mindretallet, Framstegspartiet og Høgre, meiner at avgifta skal vera på 2 promille.

Komiteen har òg delt seg i synet på innkrevjingsmodell, der fleirtalet støttar departementet sitt framlegg om å leggja alternativ A til grunn, ved å krevja avgifta frå eksportleddet, medan Høgre og Framstegspartiet har gått inn for alternativ B i proposisjonen.

Komiteen sluttar seg elles til framlegga frå departementet.

Terje Knudsen (Frp): Jeg vil bare ta opp mindretallsforslaget fra Fremskrittpartiet og Høyre, slik det er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Terje Knudsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 481)

S a k n r . 5

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (generelle områdebegrensninger) (Innst. O. nr. 81 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 33 (1999-2000))

Terje Knudsen (Frp) (ordfører for saken): I denne saken har komiteen i likhet med Norges Fiskarlag vært opptatt av at myndighetene skal ha et tjenlig verktøy slik at man kan iverksette de områdebegrensningene som næringen ønsker. Komiteen har også vært opptatt av at fremtidige forskrifter som utarbeides i medhold av denne bestemmelsen, blir grundig drøftet med næringens organisasjoner. Myndighetene på legge spesiell vekt på de uttalelser og vurderinger som utøverne gir, slik at en unngår at det oppstår nye konflikter i andre områder.

Komiteen er også enig med Norges Fiskarlag i at denne bestemmelsen bare benyttes i de tilfeller hvor eksisterende lovverk og forvaltning av våre fiskeressurser ikke er tilstrekkelig ivarettatt gjennom kvotefastsetting.

Endelig fastslås det at dersom det i fremtiden skal kreves at større fartøyer må fiske lenger ut fra kysten enn tilfellet er i dag, må en være oppmerksom på at dette kan få konsekvenser for beskatningsmønsteret og beskatningsgraden for mange av de arter som beskattes. Sett i forhold til inngåtte avtaler om biologisk mangfold bør en av denne grunn være svært restriktiv i bruken av den foreslåtte fullmaktsbestemmelsen.

For øvrig er det en enstemmig komite som står bak lovforslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 482)

S a k n r . 6

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v. (Innst. O. nr. 83 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 35 (1999-2000))

Rita Tveiten (A) (ordfører for saka): Norsk oppdrettsnæring er ei ung næring og er over den fyrste utbyggingstiden med prøving og feiling. Næringa er no i fyrste rekkje forskings- og kunnskapsbasert. Dette medfører auka ansvar for aktørane i oppdrettsnæringa. Styrkinga av miljøprofilen i oppdrettslova er eit signal til oppdrettsnæringa om auka vektlegging av samfunnsansvaret næringa har for å ta vare på det omkringliggjande miljøet.

Stortinget har nyleg handsama St.meld. nr. 43 for 1998-99, Vern og bruk i kystsona. I denne meldinga vart ulike interesser knytte til kystsona drøfta. Me må makta utfordringa med å ta både nærings- og miljømessige omsyn. Utan suksess i dette arbeidet vert det uråd å henta ut verdiskapingspotensialet i norsk oppdrettsnæring.

Også i denne saka vil eg nemna at det frå forskarhalda vert hevda at verdiskapinga frå marin sektor kan koma opp i 200-250 milliardar kr i løpet av ein 30-års periode.

Det vil seia at produksjonen i oppdrett må mangedoblast, ikkje berre av laks og aure, men av nye artar, som torsk, kveite, steinbit, røyr, ulike skjelartar samt hummar.

Suksessfaktor nr. 1 er at me greier å ta vare på dei naturgjevne føremoner som me har langs norskekysten. Her finn me eit av dei mest næringsrike havområda i verda. Me har lite avrenning av nærings salt frå land ettersom det er heller liten folkesetnad langs kysten. Havet er reint og etter måten kaldt, kvalitetar som eignar seg framifrå for oppdrett av dei mest aktuelle artane våre.

Miljøfaktoren er ikkje berre suksessfaktor nr. 1 for produksjon av oppdrettsartane, men også ein heilt avgjerande faktor for å lukkast i marknadsarbeidet som må gjerast for at me skal få avsetning for produkta våre. Me har sjølv ein liten marknad og kan ikkje på nokon måte nytta alle produkta sjølv. Vår suksess er avhengig av at store kundegrupper har tiltru til våre produksjonsmåtar og til omgjevnaden våre marine produkt er framstilte i. I høyringsfråsegna vert nett dette perspektivet trekt fram som særleg viktig.

Frå styresmaktene si side må det leggast monaleg meir vekt på å utvikla eit lovverk som dekkjer oppdrettsnæringa sitt behov i åra som kjem. Då trengst det både fornying og forenkling. Det er difor positivt at Fiskeridepartementet tek sikte på å gjennomføra ein heilskapleg revisjon av oppdrettslova.

Når det no vert etablert heimel i oppdrettslova til å innføra ei godkjenningssordning for anlegg, innretningar og utstyr til bruk i oppdrettsverksemd samt internkontroll og krav til miljøovervaking, må dette sjåast i lys av at oppdrettsnæringa etter kvart vil gjera krav på større areal i kystsona. Det vert viktig å kunna dokumentera den aktiviteten og dei tiltaka som er gjorde for å forvalta bruken av fellesressursen som kystsona er. Av same grunn vert det gjort framlegg som gjev heimel til å kunna innføra forbod mot oppdrettsverksemd i bestemte område. Slik kan konfliktflata med andre interesser minskast.

Ved å få på plass ein miljørevisjon av oppdrettslova vil næringa stå sterkare rusta når dei ulike interessene skal vegast opp mot einannan. Det er gledeleg at næringa sjølv i lag med dei ulike høyringsinstansane er samde i denne revisjonen.

Dei siste åra har gjeve store forbetringar når det gjeld helse- og miljøstatus i havbruksnæringa, men det står framleis att fleire utfordringar. Det gjeld særleg oppdrettsanlegga sine miljømessige påverknader på miljøet omkring, rømmingsproblematikk, lakselus og fiskesjukdomar. I eit slikt perspektiv må framlegget om å innføra ei godkjenningssordning av flytande oppdrettsanlegg sjåast. Ordninga er den fyrste i sitt slag i verda, og næringa sjølv understrekar trongen for ei slik ordning. Det vil kunna skilja ut useriøse aktørar, som er ei bør for ei ekspansiv næring som må ha legitimitet akkurat når det gjeld å kunna ekspandera.

I tråd med at det no vert lagt auka vekt på næringa sitt samfunnsansvar for miljøet omkring anlegget, vert det innført ei ordning med internkontroll som tek sikte på å samordna tilsynet mellom havbruks-, veterinær- og ureiningsstyresmaktene.

Eit system som sikrar at oppdrettslova med forskrifter vert etterlevd, er i oppdrettarane si eiga interesse og vil inngå som ein naturleg del av verksemda sitt kvalitets-sikringssystem. Dette vil på si side danna grunnlag for nødvendig dokumentasjon til krevjande kundar, og det kan gje positive konkurransefortrinn i marknadsarbeidet.

Det vert også gjort framlegg om å vidareføra ordninga med buffersoner, som skal avgrensa kontaktflata mellom oppdrettsfisk og villfiskstamma. Ettersom det dreiar seg om areal som næringa disponerer på vegner av fellesskapet, og at det er snakk om eksklusive konsesjonar, er det etter flertalet sitt syn rimeleg at det vert innført heimel for innkrevjing av gebyr knytt til dei utgiftene offentlege styresmakter har i samband med oppdrettsnæringa. Men det må understrekast at det må synast måtehald med kva utgifter næringa skal hefta for.

Mindretalet, Høgre og Framstegspartiet, ynskjer å venta med eit slikt gebyr til det er gjort ein samla revisjon av oppdrettslova, og ynskjer i samband med det at det vert gjennomført ein gjennomgang av næringa si avgifts- og gebyrbelastning på ulike område.

Når det gjeld straffansvar, må oppdrettsnæringa jamstillast med andre næringar som det er naturleg å samanlikna seg med. Det kviler eit stort ansvar på aktørane i næringa ettersom det handlar om Noreg sitt omdømme som påliteleg leverandør av sjømat i ein internasjonal marknad. Det forpliktar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 482)

S a k n r . 7

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og i enkelte andre lover (medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring) (Innst. O. nr. 65 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 48 (1998-1999))

Presidenten: Presidenten vil foreslå at innleggene begrenses til 10 minutter, og at det ikke gis anledning til replikker.

– Det anses vedtatt.

Karin Andersen (SV) (ordfører for saken): Jeg vil først ta opp forslagene som er inntatt i innstillingen.

Medisinsk rehabilitering og attføring er viktige ytelser. Når uføretrygdinga og sykefraværet øker, presset og kravene i arbeidslivet stadig forlanger nye ferdigheter og kompetanse, krevjer stadig raskere omstillinger og jernhelse, blir både rehabilitering og attføring stadig viktigere. Medisinsk rehabilitering og attføring dreier seg om å fokusere på ressursene mer enn på problemene.

I hovedsak skal ytelsen dekke livsopphold, men innretninga i seg sjøl må bidra til at flest mulig lykkes i rehabilitering. Flertallet i komiteen er fornøyd med Regjerings forslag både til regelendringer og nivå på ytelsene.

SV og Høyre har noen avvikende forslag. Jeg skal gjøre rede for SVs forslag litt seinere.

Det legges opp til store endringer i systemet. Beregningsgrunnlaget endres, ytelsene blir nå pensjonsgivende og det medfører høy trygdepremie. Minsteytelsen heves til 1,6 G, og de behovsprøvde tilleggssytelsene tas vekk og erstattes av fast tillegg etter modell fra arbeidsledighetstrygden.

Regjeringa og flertallet foreslår omfordeling mellom trygdede – kostnadsnøytralitet – som økonomisk ramme for omlegginga. Etter SVs menig gjør det at en blir mer opptatt av å få regnestykket til å gå opp i null til slutt, enn at ytelsene skal dekke det de skal.

Reglene skal bli enklere å forstå og praktisere. Det er bra. Forenkling må føre til at frigjorte ressurser faktisk brukes til oppfølging og bedre tjenester til brukerne, og at det skjer i praksis. Fordi behovsprøvingen tar mer hensyn til den enkelte og de ulike behov ulike familier og personer kan ha, vil en omlegging til standardytelser kreve at en legger ytelsene på et nivå slik at de ikke blir så lave at enkelte ikke klarer seg og tvinges over på sosialhjelp. Reglene for økonomisk sosialhjelp tvinger en til å realisere verdier som kan være helt nødvendige for å klare et videre yrkes- og familieliv, f.eks. hus og hjem, eller bil i en fase av livet der det er viktig å ikke miste motet og fotfestet. Det kan rive grunnlaget for rehabilitering og attføring bort.

Komiteen støtter en omlegging av beregningsgrunnlaget fra reglene i uføretrygden til samme beregningsgrunnlag som for arbeidsledighetstrygden, men flertallet i komiteen er bekymret for at beregningsperioden på tre år kan være for kort og kanskje ramme kvinner mer enn menn, fordi mange kvinner velger å takle helse- og slitasjeproblemer ved å redusere stillingen. Denne nedtrapingen kan gjøre at de taper økonomisk på beregningsmåten slik den blir nå, og vi ber Regjeringa melde tilbake til Stortinget om hvordan dette går, og eventuelt komme med forslag hvis det skulle vise seg at det rammer slik vi har fryktet.

Regjeringa foreslår at omleggingene skal være kostnadsnøytrale. Skal én ordning bli bedre, må en annen fjernes eller svekkes. Flertallet støtter dette prinsippet. SV er imot det. Vi viser til det utjamningsmeldinga har slått fast, nemlig at det er behov for omfordeling mellom dem som har høy inntekt, og dem som har lav inntekt. I meldinga legges det også til grunn at de økende forskjellene kommer av økt konsentrasjon av kapitalinntekter hos de rikeste og redusert yrkesdeltaking hos andre grupper. Det gjelder altså målgruppen for den proposisjonen vi behandler i dag.

Regjeringa har ropt varsku her på vegne av disse gruppene, og det tyder ikke på at trygdeytelsen til noen av dem er grunnen til at forskjellene øker. Tvert imot. Gruppen som må supplere trygdeytelser med sosialhjelp, er overrepresentert blant langtidsmottakerne av sosialhjelp. Den lave økninga i grunnbeløpet i folketrygden sammenliknet med økninga i lønnsinntektene i samme periode, forklarer hvorfor det blir stadig vanskeligere for trygdede å klare daglige utgifter.

For SV har det vært helt avgjørende at det må være omfordeling mellom grupper, og ikke mellom trygdede, og at man skal yte etter evne og få etter behov.

Regjeringa og flertallet går inn for å øke minsteytelsen fra 1 G til 1,6 G, og innføre stønad til barnetilsyn for personer under attføring og det samme generelle barnetillegget som personer som får dagpenger, får, 17 kr pr. barn pr. dag fem dager i uka.

SV mener at disse ytelsene blir for snaue. Skal det være forsvarlig å fjerne behovsprøvinga, må minstebeløpet heves til 2 G. Det er ingen høy inntekt. Knappt noen her kan vel tenke seg at det går an å leve av det. Vi tror det er viktig å sikre noe høyere inntekt nettopp for dem med lavest beregningsgrunnlag. Mange av brukerne har sammensatte problemer, og utsiktene til god lønnsinntekt i framtida er små. Utgangspunktet for dem det er snakk om, er varig nedsatt arbeidsevne og for mange innskrenket yrkesvalg. Opplæring og arbeidstrening vil derfor være ekstra krevende.

I en vanskelig livssituasjon skal man motiveres, ikke bare til å klare å gjenvinne helse og førlighet, men til et liv med utsikt til varig lave inntekter. Omlegginga må derfor etter SVs syn ta sikte på å etablere et rettferdig og motiverende system som ikke påfører noen et fattigdomsproblem. I en vanskelig livssituasjon skal en motiveres både til opplæring og arbeid, og da er det viktig å ikke måtte bruke alle kreftene på å prøve å overleve økonomisk på kort sikt. Det er viktig for samfunnet at flest mulig lykkes i dette. Ytelsene som settes inn for å oppnå det, må altså ikke være så snaue at de tar motet fra folk. Spesielt blir det viktig å sørge for at ikke barnefamilier lever i fattigdom.

Komiteen støtter forslaget om å innføre stønad til barnetilsyn. For dem som har barn, er det helt avgjørende. En kan etter SVs mening verken gjennomføre attføring eller rehabilitering uten at en vet at en har råd til å sørge for at barna er trygge.

Standardytelsene til barnetilsyn tilsvarer ca. 1 360 kr pr. måned for første barn, og 700 for de resterende. Satsen er lav i forhold til hva en barnehageplass koster. SV foreslår at også personer på medisinsk rehabilitering får rett til stønad til barnetilsyn og at satsene må økes til 2 000 kr for første barn og 1 000 kr for de neste.

Så til barnetillegget: 17 kr! Jeg vet ikke hvem som har kommet fram til et slikt beløp, men det er vel åpenbart for de fleste at det er ganske lite. SV har foreslått at man må se på dette i forbindelse med meldinga om levekår for barn og unge som ble varslet ved behandlinga av utjamningsmeldinga. Dagens ordning vil gi maksimalt en utbetaling på 14 087 kr pr. år, mens dette nye forslaget betyr maksimalt 4 420 kr. Det er altså en ganske stor nedgang.

Regelverket for avkorting av trygd er også ulikt for opphold i somatiske sjukehus og andre institusjoner. Det har blitt noe rettet opp i forbindelse med behandlinga av utjamningsmeldinga. SV mener at dette bør likestilles, og komiteen sier seg fornøyd med avkortingsreglene slik de nå foreligger.

Regjeringa og flertallet ønsker også å gå inn for at muligheten til å tjene ½ G i tillegg til attføringsytelsene

skal fjernes. SV og Høyre har vært uenig og mener at dette er et positivt virkemiddel for å beholde motivasjonen og for å gi oppmuntring til å arbeide. En må få noe igjen også i lønningsposen. SV og Høyre ønsker at denne muligheten også skal gis til brukere av medisinsk rehabilitering. Av tekniske grunner foreslås dette fritaket for avkorting formet som et fritt antall timer en kan arbeide.

I tillegg til dette er det en rekke enkeltendringer som komiteen enstemmig slutter opp om. Regjeringa har ved behandlinga i komiteen fått fullt gjennomslag for sitt syn. De avvikende forslagene er i sin helhet mindretallsforslag.

Til slutt vil jeg henlede oppmerksomheten på et forslag som SV nå igjen fremmer, som vi tidligere har fremmet som et Dokument nr. 8-forslag. Det dreier seg om å få dekket utgifter til nødvendig skolemateriell for godkjent attføringsopplegg. For noen kan dette dreie seg om utgifter på noen tusenlapper mer enn det de får dekket. For staten er jo dette småpenger, for personer som lever på trygd, kan det være umulig f.eks. å øke lånebeløpene – kanskje de ikke får lån engang fordi de har dårlig råd. Når statsråden får kikket litt på den saken, er jeg overbevist om at han vil rydde opp i dette sjøl. Han ser jo at dette er en smålig urimelighet, og at en sparer småpenger og lar hundretusener gå, for risikoen ved ikke å gjøre dette er jo at folk av økonomiske grunner ikke tør å gjennomføre et attføringsopplegg, og at man blir varig trygdet. Jeg tror det er viktig å fokusere på å fjerne noen slike små snubletråder i arbeidet vårt slik at flere skal kunne få bruke ressursene sine i arbeid.

Presidenten: Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun har referert til.

Før vi går videre vil presidenten foreslå at Odelstinget ferdigbehandler sak nr. 7 i formiddagsmøtet. – Det anses vedtatt.

Odd Eriksen (A): Takk, president, for at vi får anledning til å behandle saken ferdig på formiddagsmøtet.

Da Stortinget i mai 1996 behandlet innstilling fra sosialkomiteen til den såkalte velferdsmeldinga, mente en samlet komite at det var uheldig at rehabiliterings- og attføringspenger ble beregnet på samme måte som uførepensjon, som i utgangspunktet er en varig ytelse. Ett av hovedmålene med denne proposisjonen er derfor å endre beregningsreglene på en slik måte at de synliggjør at rehabiliterings- og attføringspenger er korttidsytelser og ikke pensjon, og at målet med rehabilitering og attføring er at vedkommende mottaker av pengene skal tilbake til arbeidslivet. Det er viktig å ta bort det inntrykket at rehabilitering og attføring bare er noe som skal forsøkes før uførepensjon ytes.

Et annet viktig hovedmål med endringene i beregningsreglene er å frigjøre administrative ressurser til mer aktiv bistand overfor personer under attføring. Dette er viktig! Dagens regelverk er komplisert og har en ugunstig arbeidsdeling mellom trygde- og arbeidsmarkedsetaten. Med de nye beregningsreglene settes arbeidsmarkedsetaten i stand til også å beregne attføringspengene,

en funksjon som i dag ligger hos trygdeetaten. Brukerne kan dermed i større grad forholde seg til én etat. Det har dessuten vært en forutsetning ved Stortingets tidligere behandling at forslag til reformer skulle være såkalt kostnadsnøytrale. Dette er fulgt opp i proposisjonen ved at forslag som medfører økte utgifter, er dekket inn gjennom tilsvarende innstramminger. Dette er også en av forklaringene på at det ikke foreslås endringer i folketrygden som skal bygge ut eksisterende velferdsordninger – én av flere forklaringer. I et så komplisert og sammensatt system som trygdeordningene er, vil endringer i regelverket nødvendigvis medføre omfordelingsvirkninger. Disse virkningene er imidlertid gjennomgående små, med unntak av forslaget om å erstatte dagens husholdstønad med et barnetilsynstillegg. En samlet komite er for øvrig enig i dette. SV mener imidlertid at stønadssatsen er for lav, som saksordfører redegjorde for, og foreslår i tillegg å utvide ordningen til også å omfatte personer som mottar rehabiliteringspenger. Arbeiderpartiet vil ikke støtte forslaget til SV, som for øvrig er en nyskaping i folketrygden. Vi vil imidlertid vise til at hele problemkomplekset – sykepenger, rehabilitering, attføring og uførepensjon – er under utredning av Sandman-utvalget. Vi vil derfor komme tilbake til mange av de standpunktene som SV allerede har tatt, når vi skal behandle innstillingen fra dette utvalget på et senere tidspunkt. På alle disse områdene står vi overfor ytterst alvorlige utfordringer både når det gjelder å opprettholde arbeidsstyrken og mestre trygdeutgiftene. Endringer av denne typen som her foreslås av SV, og for så vidt også forslaget fra Høyre og SV om å opprettholde friinntekter på ½ G for personer under yrkesrettet attføring og samtidig utvide ordningen til å omfatte personer under medisinsk rehabilitering, går klart utover en omlegging av beregningsgrunnlaget, og kan i verste fall i neste omgang undergrave muligheten for en helhetlig tilnærming til problemkomplekset som er skissert.

Utgangspunktet for proposisjonen er altså en teknisk og administrativ gjennomgang av reglene om rehabiliterings- og attføringspenger med sikte på å frigjøre ressurser rettet mot mer bistand til personer under attføring. Fattigdomsbekjempelse er et annet viktig element i proposisjonen.

I utjamningsmeldingen, som ligger til behandling i Stortingets sosialkomite, trekkes det fram at levekårsproblemet ofte er en følge av manglende tilknytning til arbeidslivet. Et enklere og bedre regelverk, som det her legges opp til, frigjør ressurser som kan brukes til bedre rehabilitering og attføring, og fører dermed til at flere kan komme tilbake i ordinært arbeid, i utdanning eller fungere bedre, og dermed bidra til å nå målene i sysselsettingspolitikken og i fordelingspolitikken.

Forslagene i proposisjonen innebærer en viss omfordeling av ytelsene. De nye beregningsreglene vil gi dem uten eller med lavere inntekt høyere rehabiliterings- eller attføringspenger enn etter dagens regler. Dette vil gi en ikke ubetydelig bedring av den økonomiske situasjonen for denne gruppen. Videre viser beregninger at personer med avbrudd fra yrkeslivet, f.eks. som følge av omsorg

for barn, som etter dagens regler normalt har lave pensjonsrettigheter, i mange tilfeller vil kunne få høyere ytelser etter de nye beregningsreglene.

Overgangsreglene som er antydnet i proposisjonen, er rause og bygger på at de som er inne i et attføringsløp, i stor grad ikke skal få endret sine ytelser mens attføringen pågår. Dermed vil heller ikke personer som er inne i en løpende ytelse, bli møtt med virkningene av omleggingen. Den vil kun gjelde nye tilfeller.

Lodve Solholm (Frp): Dette lovframlegget hadde ved sida av dei formåla som er nemnde før, også det vesentlege formålet å få fleire i arbeid. Det å vere på rehabilitering og attføring skulle vere eit korttidstilhøve. Det er ottefullt at det er så mange som no er på uføretrygd i vårt samfunn. Derfor er det viktigare enn nokon gong før å prøve å kome inn på eit tidlegare tidspunkt, før ein blir overført til uføretrygd, og få folk til å ta del i ein del førebyggjande tiltak av ulik karakter, slik at ein kan få fleire i arbeid.

Lovverket må bli enklare både å forstå og å praktisere. Det er viktig. Derfor er det også viktig at ein får lagt om berekningsgrunnlaget, som det no blir gjort forslag om. Det vil igjen vise, som tidlegare nemnt, at rehabiliteringssituasjonen er eit mellombels tilhøve, på lik linje med arbeidsløyse og sjukefråvær. Formålet med å endre berekningsgrunnlaget var også å frigjere ressursar til aktivt arbeid, til å hjelpe personar som var under attføring, slik at vi oppnår formålet, å få fleire i arbeid. Kortast mogleg tid på attføring og rehabilitering, det er til beste for dei det gjeld.

Elles vil eg vise til innlegget frå Arbeidarpartiet sin talsmann, Odd Eriksen, som eg støttar fullt ut.

Ivar Østberg (KrF): Lovforslaget om medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring som vi nå behandler, har som en hovedmålsetting å bidra til at flere kommer i arbeid. Det er dessverre mange eksempler på at både unge og eldre har opplevd at det ikke alltid har vært tilfellet. Mange har sittet med opplevelsen av at det greieste for de etater som skulle arbeide med dette, hadde vært at klienten/pasienten – eller hvilket navn vi bruker – hadde blitt uføretrygdet. Det er jo også den bekymring en samlet komite gir uttrykk for, nemlig den sterke økningen i antall uføretrygdede som vi har opplevd i de senere år. Det er min sterke overbevisning at medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring hadde vært et langt bedre tiltak for en rekke av dem som etter hvert er blitt uføretrygdet.

For Kristelig Folkeparti er det derfor viktig at lovforslaget har som mål også å forenkle lovverket. Det er mange eksempler på at vi har fått forskjellige fortolkninger av lovverket avhengig av hvor en har levd og bodd i landet, og avhengig av hvilket kontor som har stått for forvaltningen av lovverket. Komiteen understreker derfor også betydningen av det samarbeid som må til mellom helsevesen, trygdeetat og arbeidsmarkedsetat. Skal vi nå målene, å få flere i arbeid, ved at medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring lykkes, må nettopp disse

etater ha et godt samarbeid og ikke se på *sitt* ansvarsområde som noe som tilhører *oss*, men at lovverket er der nettopp for å tjene brukeren.

En av de gode tingene ved endringsforslaget er at ytelsene nå gjøres pensjonsgivende. Det kan jo diskuteres hvilke begrep man skal bruke, men Kristelig Folkeparti er glad for det løft som tross alt ligger i forslaget når det gjelder lovfestede ytelser til dem som får minst, nemlig – som saksordfører pekte på – fra 1 G til 1,6 G.

Det er også viktig å understreke at noe av hensikten nå er å frigjøre midler slik at det kan brukes mer menneskelige ressurser til aktiv bistand, aktivt arbeid, for å få gjennomført medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring. Kristelig Folkeparti er også enig i forslaget om å fjerne ulikhetene mellom satsene for uføretrygd og medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring, slik at vi ikke lenger opplever situasjoner hvor man faktisk velger uføretrygd ut fra økonomiske hensyn.

Kristelig Folkeparti slutter opp om de lovforslag som er fremmet.

Sverre J. Hoddevik (H): Høyre har som de andre partiene positive forventninger til de forenklingene som skal komme i kjølvatnet av proposisjonen og innstillinga. Vi ser mulighetene for en mer målrettet ordning for å tilbakeføre de omtalte gruppene til meningsfylt arbeid. Vi ser behovet for heving av minsteytelsen, aksepterer den begrensede omfordelinga og setter pris på signaleffekten rettet mot arbeid og arbeidsinntekt i stedet for en beregningsmetode basert på trygd.

Kompleksiteten i dagens regelverk er ikke bare arbeidskrevende, det blir også dokumentert at det medfører betydelige feilutbetalinger, som ikke engang lar seg måle. Frigjorte ressurser ved forenkling er tenkt tilbakepløyd til bedre tjenester. Likevel er det tenkt kostnadsnøytralitet som konsekvens av omlegginga. Vi får tro at dette resonnetet står seg også gjennom en senere evaluering – skjønt departementets beregninger av økonomiske og administrative konsekvenser ikke alltid holder i ettertid. La meg også her gjøre oppmerksom på at Høyre i et mindretallsforslag stresser provenynøytraliteten en smule idet vi går inn for å bibeholde mulighetene for en ½ G-inntjening gjennom arbeid uten direkte avkorting av ytelsene. Vi mener likevel dette er riktig, og vi har den motsatte analysen av hva departementet har med hensyn til incentiv til kontakt med arbeidslivet. Det har ikke latt seg gjøre å få fullt ut holdbare overslag over provenyeffekten av dette, all den stund departementet åpenbart ikke har et slikt avkortingsregnskap som verktøy.

Vårt syn er i alle fall klart: Det å ha et ekstra motiv til en minimumskontakt med arbeidslivet gjennom en periode av korttidsytelse vil øke sjansene for en framtid i yrkeslivet i stedet for en lang framtid basert på trygd. Dette er altså det eneste punktet der Høyre forslagsvis avviker fra flertallet i denne innstillinga.

Merknadsmessig skiller vi lag med flertallet på et likestillings- eller omvendt likestillingstema som knytter seg til motivet for brøken av deltidsarbeid i forhold til helse.

Dette var nevnt som et tema også i SVs innlegg. Her synes vi flertallet går litt for langt i å forvente en uheldig effekt av kvinners spesielle måte å takle belastningsplager på, og tilsvarende for langt i å bestille – eller forvente – endringsforslag fra Regjeringa.

Til slutt: Vi ser det altså som svært riktig at eksempelvis en høyst diskutabel ordning for husholdningsutgifter under attføring blir fjernet. Et annet eksempel er at et behovsprøvd barnetillegg blir gjort om til et enklere fast tillegg. Det har også en prinsipiell verdi at et sosialt sikkerhetsnett ikke nødvendigvis behøver å finnes i mange etater så lenge vi har en sosialordning i dette landet og en husbank med bostøtteordning som kan ta seg av den type spørsmål som der håndteres.

Vårt forslag er allerede tatt opp.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det viktige for å gjø fleire høve til rehabilitering og attføring er betre tilrettelegging og oppfølging. Realisering av rehabiliteringsmeldinga, og særleg forslaget om ein lokal koordinator, trur Senterpartiet vil vera avgjerande for at fleire skal ha høve til å lukkast. Lat meg frå den meldinga berre ganske raskt streka under at den einskilde skal møtast med respekt, at kommunen, arbeidsmarknadsetaten og trygdeetaten er seg særleg bevisst både det spesielle ansvaret den einskilde av instansane har, og det felles ansvaret dei har for oppfølging, likeins den haldninga og viljen som må vera til stades både frå den einskilde og frå arbeidsgjevaren.

Proposisjonen i dag er ei av fleire saker som er lagde fram av sentrumsregjeringa, og som arbeidarparti-regjeringa no følgjer opp. Det er eit resultat av eit omstendelig arbeid. Eit hovudmål er forenkling, frigjering av ressurser til oppfølging. Ei anna viktig oppgåve er å styrkja økonomien i ein rehabiliterings- og attføringsperiode til dei som har lita eller inga inntekt. Det er òg viktig å betra unge uføre sin situasjon. Eg er nøgd med at rehabiliterings- og attføringspengar no blir pensjonsgjevande inntekt.

Det er sjølv sagt grunn til å stilla spørsmål ved enkelt-element i dei forslaga som her ligg føre. Når utgangspunktet er eit nøytralt proveny, seier det seg sjølv at når nokon skal hevast i botnen, er det andre som må yta. Det vil vera slik at ei forenkling f.eks. av hushaldningsbidraget sjølv sagt vil innebera endring for nokon som vil gå ut over andre.

Eg er nøgd med det arbeidet som er gjort så langt. Eg trur det er rett å sidestilla nivået her på enkeltsatsar med dagpengar, men eg vil gjerne streka under det behovet som no vil vera for at Regjeringa følgjer nøye med på dei utslaga som måtte vera, og spesielt utilsikta utslag, og melda det tilbake til Stortinget.

Statsråd Jørgen Kosmo: Kommunalkomiteens innstilling viser at det er oppnådd bred enighet om de fleste av Regjeringens forslag. Det er jeg svært fornøyd med. Det er viktig å få endret beregningsreglene på dette området. En tilslutning fra Stortinget til prinsippene for be-

regning av rehabiliterings- og attføringspengene vil markere at formålet med innsatsen er at personer under rehabilitering og attføring skal tilbake til arbeidslivet. Bedre og enklere regler frigjør også administrative ressurser som kan brukes til mer aktiv bistand overfor personer under attføring. Og disse ressursene bør ikke brukes til budsjetttiltak – dette var rettet til representanten Lodve Solholm.

Dette punktet er viktig for Regjeringen. I våre ambisjoner om modernisering av offentlig forvaltning legger vi vekt på mindre detaljstyring og ytterligere desentralisering. Det gir større lokal handlefrihet. Attføringsregelverket har på de områder proposisjonen foreslår endringer, vært unødig omfattende og uoversiktlig. Endringsforslagene gir et enklere og bedre regelverk med økt fokusering på mål og innhold i attføring.

De nye beregningsreglene er en oppfølging av St.meld. nr. 35 for 1994-95, velferdsmeldingen. Beregningen av rehabiliterings- og attføringspenger skal, i tråd med det som der ble signalisert, ikke lenger følge beregningen av uførepensjon. Endringene synliggjør at ytelsene er midlertidige ytelser til livsopphold, og at målet for rehabilitering og attføring er at personen skal tilbake til arbeidslivet.

Selv om kommunalkomiteens innstilling viser at det er tilslutning til departementets forslag til nye beregningsregler, har jeg merket meg at komiteens flertall er bekymret for minst én side av de nye beregningsreglene. Reglene legger til grunn at inntektsforholdene de tre siste årene før inntektsevnen blir redusert, skal være grunnlaget for beregningen av attføringspengene. Komiteflertallets bekymring er knyttet til om beregningsreglene på dette punktet vil ramme kvinner. Det kan skje ved at kvinner selv velger å redusere sin stilling ved belastningsplager, og at dette påvirker beregningsgrunnlaget på et senere tidspunkt. Jeg vil derfor, slik flertallet ber om, følge dette spørsmålet nøye og se om beregningsreglene kan slå ugunstig ut for denne gruppen.

Utgangspunktet for arbeidet med Ot.prp. nr. 48 var derfor at det skulle foretas en teknisk og administrativ gjennomgang av regelverket for rehabiliterings- og attføringspenger. Det var ikke lagt opp til en bred gjennomgang av ytelsen som sådan. Av den grunn er det ikke primært foreslått endringer i folketrygden som skal bygge ut eksisterende velferdsordninger. Jeg viser til at hele problemkomplekset sykepenger, rehabilitering/attføring og uførepensjon er under utredning av Sandman-utvalget. Det er grunn til å avvende utvalgets vurderinger slik at vi kan se sammenhengene på dette området og legge grunnlaget for løsninger som sikrer et helhetlig grep på utfordringene. På dette området står vi overfor ytterst alvorlige utfordringer når det gjelder å opprettholde arbeidsstyrken, motvirke passivitet og mestre trygdeutgiftene samt greie å hente ut den arbeidskraftreserven som ligger i denne gruppen. Det er en utfordring, men jeg er ikke i tvil om at vi med godt samarbeid skal kunne greie å finne fornuftige løsninger, samtidig som vi skal ha øynene godt rettet på de problemer som også SV reiser i komiteinnstillingen gjennom sine forslag.

Vi er alle bekymret over økningen i antall uførepensjonister og høye utgifter til sykepenger. Forslagene i Ot.prp. nr. 48 gir et bidrag til fortsatt aktiv innsats mot denne utviklingen. Beregningsreglene vil klart markere målet med rehabilitering og attføring. Enklere regler vil frigjøre administrativ innsats og styrke det faglige arbeidet. Dette, sammen med det store arbeidet som legges ned på attføringsområdet, er et godt grunnlag å bygge på for å møte de ytterligere utfordringene knyttet til veksten i antallet uførepensjonister. Og jeg ønsker å føye til: Det er et fåtall som ønsker å bli uførepensjonister fordi de ønsker seg en stille og rolig hverdag. De fleste føler at de blir tvunget over på en uførepensjon fordi de ikke strekker til i arbeidslivet. Det er den utfordringen vi er nødt til å møte.

Arbeidsmarkedsstaten registrerte i fjor om lag 53 100 yrkeshemmede i gjennomsnitt. I gjennomsnitt deltok vel 44 000 av disse i arbeidsmarkeds tiltak. Dette tallet har økt de siste årene, og det betyr at rundt 80 pst. av de yrkeshemmede til enhver tid deltar på aktive tiltak. 50 pst. av de som avsluttet attføring, går over i aktive løsninger, og flere blir formidlet til nytt arbeid. De gode resultatene har sin bakgrunn i høy etterspørsel etter arbeidskraft, men også et kvalitativt godt attføringsarbeid i arbeidsmarkedsstaten. Utfordringen videre blir å bygge ut disse arbeidsmarkeds tiltakene i stedet for å redusere dem. Vinsten vil være at flere kommer i arbeid, og det vil være en betydelig gevinst for den enkelte og for samfunnet som sådant. Etatenes omfattende kontakt og samarbeid med arbeidsgiverne er et viktig bidrag for å nå målsettingene om at minst halvparten av de yrkeshemmede skal over i aktive løsninger. Forslagene i Ot.prp. nr. 48 vil styrke og videreutvikle dette arbeidet gjennom beregningsreglenes understreking av målet om arbeid og et enklere regelverk som vil gi administrative effekter.

Særlig er jeg glad for at forslagene, som vil føre til forenklinger for så vel forvaltningen som for enkeltindividene, får flertall. Dagens regler er kompliserte og arbeidskrevende for trygde- og arbeidsmarkedsstaten og vanskelige å forstå for stønadsmottakerne. De nye beregningsreglene vil redusere det administrative arbeidet og legge til rette for enklere samhandling mellom etatene ved at arbeidsmarkedsstaten overtar beregningen. Denne effekten vil bli brukt til tettere oppfølging og til bedre service.

Jeg har lyst til å understreke at mye av innsatsen må rettes mot et kontinuerlig bedret samarbeid mellom den enkelte, den behandlende lege, arbeidslivet, de tidligere arbeidsgiverne, trygdekontoret og arbeidsmarkedsstaten. Dette er viktig og nødvendig for at vi skal kunne lykkes i det videre arbeidet.

Dette vil også legge grunnlaget for en sikrere løsning med hensyn til forvaltningen av ytelsene og redusere det vi tidligere har sett: de altfor store feilutbetalingene – enten de går i den ene eller i den andre retningen. Dermed er det også lagt et forbedret grunnlag for det samlede rehabiliterings- og attføringsarbeidet, noe som igjen er en forutsetning for å dempe den sterke tilgangen til uførepensjonsordningen. Det er i seg selv viktig ettersom det

er forventninger til begge etaters innsats på dette kritiske samfunnsområdet, både hver for seg og sammen. Det er fortsatt mange uløste oppgaver som vil kreve en stor innsats fra trygde- og arbeidsmarkedsetaten.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV): Det var innlegget fra Arbeiderpartiets representant som fikk meg til å ta ordet. Der ble det sagt at å gå for de forslagene SV fremmer i dag, vil undergrave muligheten for den totalgjennomgang som Sandman-utvalget står for. Det synes jeg var å overdrive grovt. Uansett hva slags system vi vedtar i dag, vil det gi føringer. Det betyr at man jo binder seg sterkere til det man vedtar i dag, enn til det lovverk man har hatt før – det er åpenbart. Men om man velger den ene eller den andre løsningen, kan det umulig gi en sterkere binding enn en annen.

Jeg vil igjen minne om at utjamningsmeldinga, som to regjeringer har lagt fram, ligger til behandling parallelt. Meldinga peker på at den gruppa som vi behandler i dag, nettopp omfatter dem som trenger til styrking av sin økonomi. De som har størst sjanse til bli fattige, er de som har kombinasjonen liten tilknytning til arbeidslivet og dårlig helse. Det er grunnen til at SV har ønsket å heve disse ytelsene allerede i dag, ikke på et generelt grunnlag, men fordi utjamningsmeldinga har dokumentert at omfordeling mellom trygdede som prinsipp ikke er tilstrekkelig hvis man ønsker å fjerne fattigdommen.

Jeg vil også peke på at sosialhjelpa – som sikkerhetsnett – styres av regler som tvinger en til å realisere verdier for å få lov til å få tilgang til hjelpas midler. Dette er – som alle som har vært oppe her, har sagt – midlertidige

ordninger som i en overgang skal hjelpe folk som er i en krise, tilbake til yrkeslivet igjen. Det kanskje å måtte selge huset sitt i en slik periode, tror jeg kan ta motet fra temmelig mange – hvis man skulle ende opp i en slik situasjon. Problemet er at når man nå fjerner behovsprøvinga, kan man lettere havne i en slik situasjon. Det vil derfor være helt nødvendig å heve noen av ytelsene.

Jeg mener at det også burde være mulig å fokusere noe mer på det å bedre barnefamilienes situasjon enn det vi har greid i forbindelse med behandlinga, også med referanse til det som er sagt i utjamningsmeldinga.

Utjamningsmeldinga dreier seg også om avkorting av trygd ved opphold på institusjon. Og i innstillinga står det:

«En del pasienter avslutter institusjonsopphold fordi den personlige økonomien blir for dårlig.» ... «Dette er personer som er under aktiv behandling med sikte på arbeid og dersom behandlingen avsluttes er sannsynligheten for å lykkes liten.»

Jeg synes vi her har fått en ganske alvorlig opplysning. Det viser at hvis man er somatisk sjuk, slipper man avkortinga, men hvis man har et rusmiddelproblem eller et psykisk problem, kan man risikere at pasienter skriver seg ut, rett og slett fordi de ikke har penger til å betale regningene sine. Det synes jeg må være fryktelig uhen-siktsmessig, og det er grunnen til at SV har gått imot disse siste lovparagrafene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 484)

Den reglementsmessige tiden for formiddagens møte er for lengst omme. Presidenten vil foreslå at møtet i Odelstinget nå avbrytes, og at nytt møte settes kl. 18. – Det anses vedtatt.

Møtet hevet kl. 15.20.

Møte mandag den 5. juni kl. 18

President: E i r i n F a l d e t

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 33)

S a k n r . 8

Innstilling fra sosialkomiteen om tilbaketrekking av Ot.prp. nr. 24 (1999-2000) om lov om endringer i lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. (Innst. O. nr. 72 (1999-2000), jf. Ot.meld. nr. 2 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 489)

S a k n r . 9

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om helsemessig og sosial beredskap (Innst. O. nr. 79 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 89 (1998-1999))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 489)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn m.v. (Innst. O. nr. 73 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 20 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter og de øvrige grupper 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sakens ordfører, Inger Stolt-Nielsen, er medlem av Lagtinget, og presidenten gir derfor ordet til Trond Helleland, som er fungerende saksordfører.

Trond Helleland (H): Først vil jeg peke på to feil i innstillingen som vil bli rettet opp. Det gjelder § 4 nytt nr. 5, som skal lyde: «Det kan ytes ...». Det står «skal» i den trykte innstillingen. Videre er IV om ikrafttredelsen falt ut. IV skal lyde: «Lova tek til å gjelde 1. januar 2001.»

Jeg holder dette innlegget på vegne av saksordfører Inger Stolt-Nielsen som, som sagt, sitter i Lagtinget. Hun har gjort en kjempejobb i forhold til sjømannspensjonen,

og jeg føler meg trygg på at alle sider av saken er belyst på en grundig måte.

Pensjonstrygden for sjømenn har en lang og traurig historie, en historie komiteen er blitt kjent med under arbeidet med denne proposisjonen. I de første saksordførermerknadene var trygdens historie beskrevet og dokumentert, men saksordføreren valgte å gi avkall på historien til fordel for enstemmighet om å heve sjømannspensjonene over det nivå som var foreslått i proposisjonen.

Proposisjonen er et resultat av Stortingets behandling av Innst. O. nr. 5 for 1996-97, da Stortinget avviste regjeringen Harlem Brundtlands forslag om store innstramminger i pensjonsrettighetene for å frigjøre midler til å heve pensjonsnivået. Et flertall i komiteen skrev i sine merknader at økonomien i

«Pensjonstrygden for sjømenn (PTS) etter hvert er kommet i ubalanse fordi det gjennom lang tid er blitt et lavere antall aktive sjømenn som gjennom avgifter skal finansiere et langt høyere antall pensjonister.

Flertallet finner det imidlertid ikke rimelig at dagens sjøfolk og fremtidige sjømannspensjonister skal bære den økonomiske belastningen med den strukturendring som har skjedd i skipsfarten, og som de selv ikke har ansvaret for. Kostnadene ved dette bør i hovedsak dekkes av staten som er garantist for pensjonsordningen».

Til tross for dette klare signalet fra Stortinget fikk det nedsatte pensjonsutvalg, i likhet med tidligere pensjonsutvalg, mandatet avgrenset av kravet om at statens garantiansvar ikke skulle økes. I alle år etter 1963 har dette hindret en vesentlig oppjustering av sjømannspensjonene.

Med denne begrensning var det heller ikke mulig for det nedsatte pensjonsutvalget å heve pensjonene for dem som trengte det mest, uten å anbefale innstramminger i eksisterende ordning. Departementet fulgte opp med å foreslå en utvidelse av statens garantiansvar. Fordi organisasjonene har akseptert det, anbefaler Stortinget deler av innstrammingsforslagene. Disse har en kontantverdi på 700 mill. kr. I tillegg mener en enstemmig komite at staten skal øke sitt garantiansvar med 100 mill. kr utover regjeringen Bondeviks forslag.

De forbedringer av sjømannspensjonen som vedtas i dag, er rettet mot dem som seiler helt fram til pensjonsalder, da de som går i land tidligere, som oftest har andre inntekter og gjerne også opptjente rettigheter i andre pensjonsordninger i tillegg til sjømannspensjonen. Forslaget i proposisjonen var at denne gruppen sjøfolk skulle få et særtillegg til grunnpensjonen på 20 pst. for de eldste. Tillegget avtrappes for yngre aldersgrupper, som vil få den samme pensjonen gjennom tilskudd fra private pensjonsordninger som er under oppbygging. Komiteen mener det foreslåtte tilskuddet er for lite i forhold til målet om 60 pst. av lønnsinntekt som er nedfelt i den ILO-konvensjonen Norge sluttet seg til i 1946. Komiteen er derfor enstemmig i sin innstilling og hever tillegget med 3 prosentpoeng for alle grupper i forhold til regjeringen Bondeviks forslag.

Et foreslått kriterium for å få tillegget er at sjømannen skal ha 48 måneders fartstid innenfor de siste 60 måneder

før pensjonering. Komiteen mener at dette ekskluderer pensjonister som har fullt opptjente rettigheter, men som blir satt på land sent i sin karriere av årsaker som de selv ikke er herre over. Blant annet vil komiteen vise til at yrkesgruppen telegrafister er innhentet av den teknologiske utvikling og satt på land. Disse ville med proposisjonens forslag ikke kunne få tillegget. Komiteen har derfor samlet seg om at kravet til fartstid blir redusert fra 48 til 36 måneder innenfor de siste 60.

Man foreslo i proposisjonen å fjerne retten til redusert førtidspensjon. Dette er en lite brukt og derfor lite kostnadskrevede ordning som sjømannsorganisasjonene svært nødig så fjernet. Med de pensjonsforbedringer som nå gjøres for dem som seiler helt frem til pensjonsalderen, er det sannsynlig at enda færre vil ta ut redusert førtidspensjon. Komiteen vil derfor imøtekomme organisasjonenes ønske og videreføre denne retten, da det er sannsynlig at det ligger svært spesielle årsaker bak når noen velger en så lite fordelaktig pensjonering.

Sjømannsorganisasjonene har også bedt om at et gjennomsnitt av de siste års inntekt før fylte 60 år legges til grunn for opptjening av pensjonspoeng i folketrygden for de årene som ligger mellom særaldersgrense og ordinær pensjonsalder. Dette kan ikke reguleres i lov om pensjonstrygd for sjømenn, og komiteen har derfor ikke tatt stilling til det.

Offshorepersonell har anmodet om å bli løst fra pensjonsbinding til sjømannstrygden, da deres arbeidssituasjon krever større fleksibilitet enn det er rom for i pensjonstrygden for sjømenn. Komiteen finner dette rimelig og vil derfor støtte forslaget om at disse arbeidstakerne gis tillatelse til å gå over i andre pensjonsordninger som er godkjent av departementet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Av og til er det slik i forhold til Stortingets dagsorden at sakene går seinare unna enn forventet. I dag er det omvendt, sakene går i tur og orden raskare unna enn forventet – så òg med denne saka.

Eg skal ikkje medverka til å forlengja behandlinga av denne saka, men eg føler eit behov for å understreka nokre få punkt, for dette er ein stor dag for sjøfolk som kjem inn under sjømannspensjonsordninga, både dei som allereie har gått av med pensjon, og dei som står i arbeid til aldersgrensa.

Det var ein stor debatt om dette for kort tid tilbake i Stortinget, som vist til i denne innstillinga. Arbeidarpartiet la fram forslag om svære innstrammingar i sjømannspensjonsordninga, og det var lenge uvisst om det her var eit fleirtal som ville avvisa desse endringane. Sentrumspartia føreslo å setja ned eit breitt samansett utval for å sjå på – på ein grundigare måte enn vi meinte Arbeidarpartiet hadde handtert saka – korleis ein kunne koma fram til eit betre grunnlag for dei som hadde sjømannspensjonen som si hovudinntekt, og som kanskje måtte leva av den.

Høgre og Framstegspartiet ynskte ei privat ordning; dei røysta subsidiært for dette utvalet. Utvalet vart sett ned, og det kom med ei tilråding. Eg hadde sjølv i oppdrag å førebu saka vidare for regjeringa den gongen. Det

var ikkje sjølv sagt, med dei budsjetttrundene som hadde vore før budsjettet for 1999, å ta opp ein tråd som ville innebera at forslag til omfordeling var noko heilt anna enn alle dei innstrammingane som var vurderte i førre runden frå Arbeidarpartiet si side. Sentrumsregjeringa var veldig nøgd då vi kunne leggja fram eit forslag som innebar omfordelingar på 700 mill. kr i staden for innstrammingar, og som vi visste ville innebera eit tillegg på inntil 20 pst. for dei med dei lågaste pensjonane. I tillegg var det ei rekkje andre endringar som eg ikkje skal bruka tid på no.

Eg vil berre i dag gje honnør til måten komiteen har handtert ei vanskeleg sak på. Eg veit at saksordføraren begynte med ei anna innstilling ut frå den grunnhaldninga som ho hadde. Ho har lagt det til side, slik at vi har fått ei samrøystes innstilling, og det er endåtil slik – eg vil nesten seia mot alle odds – at komiteen har forbetra sentrumsregjeringa sitt forslag og sytt for ytterlegare moglegheiter både til å få del i full pensjon og til å få ein høgare pensjon enn det som låg frå oss, og som vi syntest var veldig bra.

Eg har forstått at det har vore eit nært samspel mellom komiteen og ulike organisasjonar. Det skal det vera i saker som dette. Det er langt frå alltid at resultatet er så bra som dette, som òg organisasjonane har all grunn til å gleda seg over i dag.

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Når Odelstinget i dag vedtar en fornyet pensjonsordning for sjømenn – forbedret og forenklet – skyldes det ikke minst Sjømannspensjonsutvalgets arbeid. Det partssammensatte utvalget gjorde et grundig forarbeid og ryddet opp i tidligere misforståelser og uenighet om sjømannspensjonen, dens bakgrunn, finansiering og utvikling.

Jeg er glad for at komiteen nå enstemmig bringer saken vel i havn. Det var regjeringen Bondevik som fremmet proposisjonen, og forslagene følges opp av den nåværende regjeringen.

Den økonomiske situasjonen i pensjonstrygden for sjømenn har vært dårlig i flere år. Ordningen ble endret fra 1994, både med innskjerpinger og forbedringer som følge av forslag fra Gjærevoll-utvalget.

Som kjent la Harlem Brundtland-regjeringen senere fram forslag i Ot.prp. nr. 59 for 1995-96 med sikte på å bedre økonomien gjennom å øke den statlige medfinansieringen og dessuten visse innstramminger i reglene. Stortingets flertallet sluttet seg ikke til forslagene, men bad regjeringen sette ned et utvalg for å vurdere en AFP-lignende ordning, en privat tjenestepensjonsordning eller en fortsatt offentlig ordning for sjømenn.

Komiteen gir i dag sin tilslutning til Sjømannspensjonsutvalgets konklusjon om at den gjeldende ordningen foreløpig bør fortsette som en offentlig statsgarantert pensjonstrygd, og at de årlige underskudd om noen år må dekkes av statsgarantien.

Sjømannspensjonen ble i sin tid utformet mer som en sosial trygdeordning enn en tjenestepensjon, og man ser at det blir vanskelig å legge om i en tid da det er og forventes store pensjonistkull.

En eventuell overgang til en forsikringsbasert pensjon vil forsterke trygdens økonomiske problemer, fordi opp-tjente rettigheter da må dekkes av næringen og/eller staten. Disse utgiftene vil komme samtidig med premie til oppbygging av en fondsbasert pensjonsordning.

På denne bakgrunn har komiteen så vel som departementet sluttet seg til utvalgets oppfatning om at en eventuell privat fondsbasert pensjonsordning bør vurderes på nytt først rundt 2015. Økonomien antas da å være i bedre balanse, det vil være færre pensjonister, og det vil være en mer oversiktlig og håndterlig situasjon når det gjelder opptjente rettigheter. Videre vil tariffestede supplerende forsikringer være bygd opp. Økonomien i ordningen er likevel bekymringsfull i 10-15 år framover, og statsgarantien tilsier betydelige utbetalinger fra staten om noen få år.

Odelstinget vedtar i dag en pensjonsløsning som sjømannsorganisasjonene er tilfreds med – i hvert fall på kort sikt. Rederiene hadde nok ønsket en omlegging til en forsikringsbasert tjenestepensjonsordning allerede nå, men tidspunktet er som nevnt lite heldig.

Fra et sosialt synspunkt har jeg stor sans for forslaget om et inntektsprøvd tillegg som øker pensjonen betydelig for dem som trenger det mest. Når en slik forbedring begrenses til dem som arbeider til sjøs fram mot pensjonering, dvs. om lag en tredjedel av pensjonistene, blir det mulig å få til en forbedring med en intern omfordeling uten å øke de økonomiske rammene i særlig grad.

Sjømannsorganisasjonene har fått gjennomslag i Stortinget for et noe større tillegg og for at dette skal gjelde flere enn det som utvalget foreslår. Jeg har forståelse for komiteens ønske om å imøtekomme sjømennenes organisasjoner på dette punktet, men jeg er bekymret for de økte utgiftene som i sin tid vil belaste statsgarantien. Tillegget vil medføre samlede merutgifter til en nåverdi på nærmere 100 mill. kr i tillegg til de 250 mill. kr som forslaget i proposisjonen var beregnet til.

Spørsmålet om sjømannspensjonister skal ha rett til å få godskrevet pensjonspoeng i folketrygden for pensjonstiden, hører under folketrygden, lovmessig som budsjettmessig. Det er i dag som kjent bare uførepensjonister i folketrygden og pensjonister med avtalefestet pensjon som får medregnet og godskrevet framtidige pensjonspoeng uten samtidig arbeidsinntekt. Regjeringen Jagland uttalte som kjent våren 1997 da pensjonsalderen i AFP-ordningen ble redusert til 62 år, at ordningen med godskriving av pensjonspoeng for AFP-pensjonister skulle vurderes utfaset fra 2007.

Likhetshensyn er viktig her. Tjenestepensjonsordninger med særaldersgrenser, pensjonstrygdene for sjømenn, fiskere og skogsarbeidere gir i dag ikke rett til pengeopptjening i folketrygden. Jordbrukere fikk heller ikke rett til pensjonspoeng i folketrygden i den nye tidligpensjonsordningen som ble innført i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 1998. På denne bakgrunn må Regjeringen få komme tilbake til en mer gjennomgående vurdering av spørsmålet.

Komiteen støtter forslaget om at yrkesgrupper innenfor offshore kan få gå ut av pensjonsordningen for sjø-

menn etter dispensasjon fra departementet. Vilkåret er at arbeidstakerne må omfattes av en annen pensjonsordning som er like god.

På sikt ser jeg ikke bort fra at en ordning med sjømannspensjonen som en solid grunnsikring med fordelingselement (presidenten klubber) supplert med en tariffestet forsikringsbasert tilleggsordning, kan være en hensiktsmessig pensjonsløsning.

Presidenten: Taletiden er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, se side 494)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere m.m. (Innst. O. nr. 71 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 34 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter, de øvrige gruppene 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil tre minutter.

– Det anses vedtatt.

Shahbaz Tariq (A) (ordfører for saken): Jeg er glad for at familie-, kultur- og administrasjonskomiteen gir enstemmig støtte til de lovendringene som nå blir foreslått i Ot.prp. nr. 34 for 1999-2000 om pensjonsordning for sykepleiere.

Pensjonsordningen for sykepleiere omfatter offentlig godkjente sykepleiere som er tilsatt i stillinger ved kommunale, fylkeskommunale eller private helseinstitusjoner. Pensjonsordningen gir ytelser etter bestemmelser som i hovedsak svarer til reglene for Statens Pensjonskasse.

Pensjonsordningen for sykepleiere administreres av Kommunal Landspensjonskasse og ledes av et styre på tre medlemmer. Ett medlem representerer sykepleierne og ett arbeidsgiverne.

Forslagene i proposisjonen i lov om pensjonsordning for sykepleiere er basert på tilråding fra styret for ordningen.

Jeg konstaterer at proposisjonen i stor utstrekning bygger på forslag i Ot.prp. nr. 94 for 1998-99 om å gå over fra brutto- til nettoetterlattepensjoner i Statens Pensjonskasse, basert på tilråding fra Nettopensjonsutvalget og Samordningsutvalget. Dette har støtte fra et bredt flertall i Odelstinget.

I hovedsak dreier det seg om at ektefellepensjonsordningen for sykepleiere gjøres om fra såkalte brutto- til nettopensjonsytelser. Dette innebærer at pensjonene ver-

ken skal samordnes mot folketrygden eller inntektsprøves, noe som er en vesentlig forenkling.

Barnepensjonene i pensjonsordningen for sykepleiere foreslås også lagt om til nettopensjoner med en fast sats på 15 pst. for hvert barn av det pensjonsgrunnlaget som det avdøde medlemmet hadde, og pensjonene gis med lik sats til alle barn og frem til barna fyller 20 år.

Jeg er tilfreds med at en enstemmig komite stiller seg bak de foreslåtte endringer i pensjonsordningen for sykepleiere, og viser for øvrig til innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11. (Votering, se side 497)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal votere i sakene nr. 1–11.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sverre J. Hoddevik på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 3, fra Karin Andersen på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 2 i innstillingen, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er ikke tatt opp.

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med en omlegging av regnskapsprinsippet for kommuneregnskapet i retning av en resultatorientert regnskaps- og budsjettføring. Det bør i det videre arbeid også gjennomføres forsøk i enkelte kommuner med omlegging av regnskapsprinsipp.»

Forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) m.m.

I

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endringer:

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, til § 35. Forslaget lyder:

«I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endring:

§ 35 nr. 2 siste punktum oppheves.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 48 mot 18 stemmer ikke bifalt.* (Voteringsutskrift kl. 18.34.35)

Videre var innstillet:

Overskriften til kapittel 8 skal lyde:

Kapittel 8. Økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og rapportering.

§ 44 skal lyde:

§ 44. Økonomiplan.

1. Kommunestyret og fylkestinget skal en gang i året vedta en rullerende *økonomiplan*.
2. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste *budsjettår*.
3. *Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte.*
4. *I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år økonomiplanen omfatter anvises dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp, jf. § 46 nr. 6.*
5. *Planer som omfatter avgrensede deler av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, skal integreres i økonomiplanleggingen og bruken av midler innarbeides i planen.*
6. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv økonomiplanen og endringer i denne. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt.
7. Innstillingen til økonomiplan, med de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret eller fylkestinget. Dette gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i økonomiplanen.
8. Økonomiplanen og endringer i denne oversendes departementet til orientering.

§ 45 skal lyde:

§ 45. Årsbudsjettet.

1. Kommunestyret og fylkestinget skal innen årets utgang vedta budsjett for *det kommende kalenderår*.
2. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv årsbudsjettet og endringer i dette. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt.
3. Innstillingen til årsbudsjett, med alle de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret

* Representanten Magnhild Meltveit Kleppa gjorde senere, jf. side 500, oppmerksom på at hun hadde stemt feil. Resultatet skal dermed være 49 stemmer mot og 17 stemmer for forslaget.

eller fylkestinget. Dette gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i årsbudsjettet.

4. Kommunestyrets og fylkestingets vedtak om årsbudsjett, samt formannskapets og fylkesutvalgets saksdokumenter, sendes departementet til orientering.

§ 46 skal lyde:

§ 46. Årsbudsjettets innhold.

1. Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens eller fylkeskommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret. I bevilgninger til formål kan det likevel gjøres fradrag for tilhørende inntekter. Kravet om budsjetthjemmel på utbetalingstidspunktet gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen er rettslig forpliktet til å foreta.
2. Årsbudsjettet skal omfatte hele kommunens eller fylkeskommunens virksomhet.
3. Årsbudsjettet skal være realistisk. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen eller fylkeskommunen kan forvente i budsjettåret.
4. Årsbudsjettet skal være stilt opp på en oversiktlig måte. Kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer, samt de målsettinger og premisser som årsbudsjettet bygger på, skal komme tydelig fram.
5. Årsbudsjettet skal være inndelt i en driftsdel og en investeringsdel.
6. Det skal budsjetteres med et driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.
7. I årsbudsjettet kan det avsettes midler til bruk i senere budsjettår.
8. Departementet kan gi nærmere regler om årsbudsjettet og innstilling til årsbudsjettet. I disse reglene kan det stilles krav om oversikter over inntekter og utgifter for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet.

§ 47 skal lyde:

§ 47. Årsbudsjettets bindende virkning.

1. Kommunestyrets eller fylkestingets bevilgninger i årsbudsjettet er bindende for underordnede organer. Dette gjelder ikke for utbetalinger kommunen eller fylkeskommunen er rettslig forpliktet til å foreta, jf. § 46 nr. 1 tredje punktum.
2. Skjer det endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på, skal administrasjonssjefen, kommunerådets leder eller fylkesrådets leder gi melding til kommunestyret eller fylkestinget.
3. Før kommunestyret eller fylkestinget melding etter nr. 2 foran, skal det foreta nødvendige endringer i budsjettet. Det samme gjelder når det på annen måte gjøres kjent med forhold som kan bety vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjettet.

§ 48 skal lyde:

§ 48. Årsregnskapet og årsberetningen.

1. Kommuner og fylkeskommuner skal for hvert kalenderår utarbeide årsregnskap og årsberetning.

2. Årsregnskapet skal omfatte alle økonomiske midler som disponeres for året, og anvendelsen av midlene. Alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes. Årsregnskapet skal føres i overensstemmelse med god kommunal regnskapsskikk.

3. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv årsregnskapet. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt. Vedtaket må angi disponering av regnskapsmessig overskudd eller dekning av regnskapsmessig underskudd.

4. Underskudd på årsregnskapet som ikke kan dekkes på budsjettet i det år regnskapet legges fram, skal føres opp til dekning i det følgende års budsjett. Under særlige forhold kan kommunestyret og fylkestinget, etter å ha foretatt de nødvendige endringer i økonomiplanen, vedta at underskuddet skal dekkes over inntil ytterligere to år.

5. I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen.

6. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om årsregnskapet, årsberetningen og regnskapsføringen.

§ 49 skal lyde:

§ 49. Rapportering fra kommuner og fylkeskommuner.

1. Kommuner og fylkeskommuner plikter å gi departementet løpende informasjon om ressursbruk og tjenestetilbud til bruk i nasjonale informasjonssystemer.
2. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om hvordan slik informasjon skal frembringes, stilles opp og avgis.

Overskriften til kapittel 9 skal lyde:

Kapittel 9. Gjeldsforpliktelser m.m.

§ 50 skal lyde:

§ 50. Låneopptak.

1. Kommuner og fylkeskommuner kan ta opp lån for å finansiere investeringer i bygninger, anlegg og varige driftsmidler til eget bruk. Det kan kun tas opp lån til tiltak som er ført opp i årsbudsjettet.

2. Kommuner og fylkeskommuner kan ta opp lån for å konvertere eldre lånegjeld. Det kan videre tas opp lån dersom det er påkrevd for å innfri garantiansvar.

3. Kommuner og fylkeskommuner kan ta opp lån for å sikre full forsikringsteknisk dekning i pensjonsordning for egne ansatte når kommunen eller fylkeskommunen vil flytte pensjonsordningen fra egen pensjonskasse til et forsikringsselskap. Adgangen til låneopptak gjelder bare dersom underdekningen er oppstått før 1. januar 1998, og lånet må anses påkrevd.

4. *Kommuner og fylkeskommuner kan ta opp lån for å sikre den forsikringstekniske dekning i pensjonsordning forvaltet av et forsikringsselskap, når dette er påkrevd for å bli part i avtalen om overføring av opp-tjente pensjonsrettigheter, fastsatt i medhold av lov om Statens pensjonskasse av 28. juli 1949 nr. 26 § 46. Adgangen til låneopptak gjelder bare dersom lånet må anses påkrevd.*
5. *Kommuner og fylkeskommuner kan ta opp likviditetslån eller inngå avtale om likviditetstrekkrettighet.*
6. *Kommuner og fylkeskommuner kan ta opp lån for videre utlån. Det kan også tas opp lån til forskuttering når det er gjort avtale om full refusjon. Vilåret er at mottakere ikke driver næringsvirksomhet og at midlene skal nyttes til investeringer.*
7. *Kommuners og fylkeskommuners lånegjeld skal avdras på følgende måte:*
- Kommunens og fylkeskommunens samlede lånegjeld etter nr. 1 og nr. 2, skal avdras med like årlige avdrag. Gjenstående løpetid for kommunens eller fylkeskommunens samlede gjeldsbyrde kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens eller fylkeskommunens anleggsmidler ved siste årsskifte.*
  - Kommunens eller fylkeskommunens likviditetslån eller benyttet trekkrettighet etter nr. 5, skal være gjort opp senest når årsregnskapet fastsettes. Når kommunestyret eller fylkestinget vedtar at et regnskapsmessig underskudd skal fordeles, kan løpetiden for likviditetslånet forlenges tilsvarende den maksimale periode for inndekning av underskuddet.*
  - Mottatte avdrag på utlån eller refusjoner av gitte forskutteringer etter nr. 6, skal uavkortet nyttes til nedbetaling eller innfrielse av innlån til kommunen eller fylkeskommunen.*
8. *Kommuner og fylkeskommuner kan ta opp lån til eget lånefond. Ved bruk av lånefond gjelder reglene i denne bestemmelse tilsvarende.*
9. *Vedtak om å ta opp lån sendes departementet til orientering. Kommunale og fylkeskommunale låneopptak skal godkjennes av departementet i de tilfeller som er omhandlet i § 59 a.*

§ 51 skal lyde:

§ 51. *Garantier og pantsetting for andres økonomiske forpliktelser.*

- Vedtak om å stille kausjon eller annen økonomisk garanti for virksomhet som drives av andre enn kommunen eller fylkeskommunen selv, skal godkjennes av departementet.*
- Det kan ikke stilles kausjon eller annen økonomisk garanti knyttet til næringsvirksomhet som drives av andre enn kommunen eller fylkeskommunen selv.*
- Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om garantier. Det kan i forskriften også gis bestemmelser om at garantier som er av mindre omfang, ikke trenger statlig godkjenning.*
- Kommuner og fylkeskommuner kan ikke rettsgyldig pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser.*

§ 52 skal lyde:

§ 52. *Finansforvaltning.*

- Kommunestyret og fylkestinget skal selv gi regler for kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning.*
- Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om disposisjoner som innebærer finansiell risiko.*
- Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning kan oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen og fylkeskommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.*

§ 53 skal lyde:

§ 53. *Motregning.*

- Den som skylder skatt, avgift eller gebyr til en kommune eller fylkeskommune, kan ikke gjøre dette opp ved motregning.*
- En bank kan aldri bringe sin fordring på en kommune eller fylkeskommune i motregning overfor dennes innskudd i banken. Dette er likevel ikke til hinder for inngåelse av konsernkontoavtaler med felles kapitaldisponering.*

§ 55 skal lyde:

§ 55. *Utlegg og arrest. Konkurs og gjeldsforhandling.*

- En kommunes eller fylkeskommunes eiendeler kan ikke være gjenstand for utlegg eller arrest.*
- En kommune eller fylkeskommune kan ikke tas under konkurs eller åpne gjeldsforhandling etter lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs.*

Ny § 59 a skal lyde:

§ 59 a. *Statlig kontroll og godkjenning av økonomiske forpliktelser.*

- Vedtak om opptak av lån eller vedtak om langsiktig avtale om leie av bygninger, anlegg og varige driftsmidler som kan påføre kommunen eller fylkeskommunen utgifter ut over de fire neste budsjettår, er ikke gyldig før det er godkjent av departementet, dersom:*
  - kommunestyret eller fylkestinget har vedtatt å fastsette et årsbudsjett uten at alle utgifter er dekket inn på budsjettet,*
  - kommunestyret eller fylkestinget har vedtatt å fastsette en økonomiplan uten at alle utgifter er dekket inn på økonomiplanen,*
  - kommunestyret eller fylkestinget etter § 48 nr. 4 annet punktum har vedtatt at et regnskapsmessig underskudd skal fordeles ut over det påfølgende budsjettår etter at regnskapet er framlagt, eller*
  - kommunen eller fylkeskommunen ikke følger vedtatt plan for dekning av underskudd.*
- Dersom et av vilkårene i første ledd bokstav a-d er oppfylt, skal departementet føre kontroll med lovligheten av kommunestyrets eller fylkestingets budsjettvedtak.*
- Departementet skal opprette et register over alle kommuner og fylkeskommuner som er underlagt godkjenning.*

ning. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med det som er registrert i registeret, og få utskrift av dette.

4. Inntil den enkelte kommune eller fylkeskommune er registrert i registeret, kan departementet ikke iverksette godkjenning etter nr. 1. I forhold til rettsregler som lar det være avgjørende for tredjepersons rettsstilling om denne kjente til eller ikke kjente til et forhold, anses det som er registrert etter denne bestemmelse for å ha kommet til tredjepersons kunnskap.
5. Kommuner og fylkeskommuner som inngår kontrakter som krever godkjenning, må orientere sine medkontrahtenter om at de er satt under betinget kontroll og godkjenning.

§ 60 nr. 9 skal lyde:

Departementet fastsetter nærmere forskrifter om kontrollutvalg og revisjon, herunder kvalifikasjonskrav til revisor. Kommunestyret og fylkestinget kan gi nærmere bestemmelser.

II

I lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper gjøres følgende endring:

Ny § 42 skal lyde:

§ 42. Informasjon om ressursbruk og tjenesteytelser

Departementet kan i forskrift gi regler om at interkommunale selskaper skal gi departementet løpende informasjon om ressursbruk og tjenesteytelser til bruk i nasjonale informasjonssystemer og regler om hvorledes slik informasjon skal frembringes, stilles opp og avgis.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

I.

Dokument nr. 8:25 (1999-2000) – forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Olav Gunnar Ballo om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v., Endringer i § 55 a slik at det

blir forbud mot å diskriminere funksjonshemmede ved ansettelse m.v. – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II.

Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av år 2000 utrede og fremme forslag om innlemming av funksjonshemming i arbeidsmiljølovens § 55 A andre ledd.

Presidenten: II blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

Ot.meld. nr. 1 (1999-2000) – om tilbaketrekking av Ot.prp. nr. 35 (1998-1999) om lov om erverv av og drift på mineralressurser (mineralloven) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Terje Knudsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget til å gjøre følgende vedtak til

l o v

om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen

§ 1 Formål

Formålet med loven er å styrke finansieringen av forskning og utvikling (FoU), for å legge til rette for økt verdiskaping, miljøtilpasning, omstilling og nyskaping i fiskeri- og havbruksnæringen.

§ 2 Avgift

Departementet kan gi forskrift om at den som eksporterer fisk og fiskevarer eller andre marine ressurser, samt varer hvor marine ressurser utgjør en vesentlig del, skal betale en avgift beregnet av verdien ved eksport.

Departementet gir nærmere bestemmelser om avgiften, herunder om plikten til å svare avgift, størrelsen på avgiften, beregning av avgiften, innkreving av avgiften og anvendelse av avgiftsmidlene.

Skyldig avgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 3 Styret

Avgiftsmidlene forvaltes av et styre oppnevnt av departementet. Styret skal utføre de oppgaver som er fastsatt i eller i medhold av loven.

Beslutninger fattet av styret må være enstemmige. Dersom slik enstemmighet ikke oppnås, skal saken legges frem for departementet til endelig avgjørelse.

Utgifter til forvaltning og administrasjon av ordningen dekkes av avgiftsmidlene.

§ 4 Opplysningsplikt

Den som eksporterer varer som omfattes av loven plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for at forvaltningen skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

§ 5 Forskrifter

Departementet kan gi nærmere forskrifter til utfylling og gjennomføring av loven, herunder bestemmelser om saksbehandling, opplysningsplikt og om styret.

§ 6 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Til §§ 2 og 4 foreligger et avvikende forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«§ 2 Avgift skal lyde:

Departementet kan fastsette forskrift om at det skal betales en avgift av omsetningsverdien ved førstehåndsomsetning og av verdien av eksport av fisk og fiskevarer eller andre marine ressurser, samt varer hvor marine ressurser utgjør en vesentlig del.

Departementet gir nærmere bestemmelser om avgiften, herunder plikten til å svare avgift, størrelsen på avgiften, beregning av avgiften, innkreving av avgiften og anvendelse av avgiftsmidlene. Departementet kan fastsette ulik avgiftssats på førstehånds- og eksportleddet.

Skyldig avgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 4 Opplysningsplikt skal lyde:

Aktører i førstehåndsomsetningen og eksportører av avgiftsbelagte produkter, plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for at forvaltningen skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.»

Det voteres først alternativt mellom innstillingens §§ 2 og 4 og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre, deretter over innstillingens §§ 1, 3, 5 og 6.

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til §§ 2 og 4 og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre bifaltes innstillingen med 46 mot 22 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.37.03)
2. Komiteens innstilling til §§ 1, 3, 5 og 6 bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (generelle områdebegrensninger)

I

I lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. gjøres følgende endring:

Ny § 8 a skal lyde:

§ 8 a *Adgang til å drive fiske med større fartøy som nytter annet redskap enn trål*

Departementet kan ved forskrift forby fiske med fartøy over en viss størrelse langs kysten innenfor grunnlinjene eller innenfor en linje trukket i en viss avstand fra grunnlinjene.

I forskrift etter første ledd kan det gis ulike bestemmelser

- a) etter fartøyenes størrelse,
- b) for ulike redskap,
- c) for forskjellige tider av året,
- d) langs ulike deler av kysten.

II

Denne lov trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v.

I

I lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v. gjøres følgende endringer:

§ 2 nytt femte ledd skal lyde:

For å sikre at anleggene har forsvarlig teknisk standard kan departementet gi forskrift om at denne loven skal gjelde for produksjon av varer og tjenester til oppdrettsvirksomhet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 14 skal lyde:

§ 14 (gebyr)

Departementet kan gi forskrift om gebyr for behandling av søknader og for andre oppgaver som gjøres av offentlige myndigheter innenfor denne lovens virkeområde.

Skyldig gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Presidenten: Presidenten har forstått at Fremskrittspartiet og Høyre vil gå imot – det nikkes.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 47 mot 21 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.38.50)

Videre var innstillet:

Nåværende § 14 blir ny § 15.

Nåværende § 14 a blir ny § 16.

§ 16 nytt annet ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om at bare godkjente anlegg, innretninger og utstyr kan brukes i oppdrettsvirksomhet. Herunder kan departementet gi forskrift om produksjon, emballering, transport, lagring og salg m.v. av varer og tjenester til oppdrettsvirksomhet, samt godkjenne bransjestandarder. Departementet kan gi forskrift med krav til utredning, dokumentasjon og informasjon i forbindelse med en slik godkjenningsordning.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 17 skal lyde:

§ 17 (internkontroll)

Departementet kan gi forskrift om at den som driver virksomhet som omfattes av denne loven, ved internkontroll skal sikre at krav fastsatt i eller i medhold av denne loven overholdes.

§ 18 skal lyde:

§ 18 (miljøovervåking)

Departementet kan gi forskrift om at den som driver eller har søkt om å drive virksomhet etter denne loven,

skal gjennomføre miljøundersøkelser og dokumentere miljøtilstanden der oppdrettsanlegg er lokalisert eller søkes lokalisert.

På bakgrunn av miljøundersøkelsene eller annen dokumentasjon, kan departementet sette vilkår til drift av oppdrettsanlegg samt sette i verk eller gi pålegg om nødvendige tiltak.

§ 19 skal lyde:

§ 19 (forbud mot oppdrettsvirksomhet i bestemte områder)

I områder med særlig verdi for akvatiske organismer kan departementet fastsette forbud mot, eller sette særlige vilkår for oppdrettsvirksomhet, dersom dette anses nødvendig for å bevare de akvatiske organismer i deres livsmiljø.

Nåværende § 15 blir ny § 20.

I kapittel IV blir nåværende § 16 ny § 21.

Nåværende § 17 blir ny § 22.

Nåværende § 18 blir ny § 23.

Nåværende § 19 blir ny § 24.

Nåværende § 20 blir ny § 25.

§ 25 nytt første og annet ledd skal lyde:

§ 25 (straffansvar)

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse eller vilkår gitt i eller med hjemmel i denne loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

Foreligger særlig skjerpene omstendigheter, kan fengsel i inntil 2 år anvendes, om ikke strengere straffebud får anvendelse.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

I kapittel V blir nåværende § 21 ny § 26.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Karin Andersen på vegne av Høyre og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2, 3 og 4, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre forskrift av 30. september 1993 om attføringsstønad slik at utgifter til skolebøker og skolemateriell knyttet til godkjent attføringsopplegg, dekkes også når de overstiger gjeldende årssats i Statens lånekasse for utdanning.»

Forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av stønadssatsene for dekning av utgifter til barne-tilsyn (kursstønadsforskriften).»

Forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og i enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 3-2 sjette ledd oppheves. Nåværende syvende ledd blir sjette ledd.

§ 3-5 første ledd skal lyde:

Trykdetid er en faktor som brukes ved beregning av ytelser som skal sikre inntekt etter *kapitlene 12, 16, 17, 18 og 19*.

§ 3-5 femte ledd bokstav a skal lyde:

- a) framtidig trykdetid for en person med rett til *uførepensjon*, se § 3-6

§ 3-6 første ledd skal lyde:

Framtidig trykdetid ved beregning av *uførepensjon* fastsettes etter bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 3-12 andre ledd bokstav b skal lyde:

- b) framtidige pensjonspoeng som benyttes ved beregning av *uførepensjon*, og som gis for hvert år fra og med det året inntektsevnen/arbeidsevnen ble nedsatt, til og med det året vedkommende fyller 66 år, se §§ 3-17, 3-18 og 3-21,

§ 3-15 annet ledd skal lyde:

Som pensjonsgivende inntekt regnes likevel ikke

- a) pensjon, føderåd og livrente som er et ledd i en pensjonsordning i arbeidsforhold og utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6-47 bokstav c.

- b) *overgangsstønad* etter folketrygloven § 15-7, § 16-7 og § 17-6.

- c) barns inntekt som inngår ved beregning av personinntekt hos barnets foreldre, unntatt inntekt som er nevnt i skatteloven § 2-13 første til tredje ledd og § 2-14 annet ledd.

Innledningen av § 3-17 skal lyde:

Den som fyller vilkårene for rett til *uførepensjon*, har rett til å få medregnet framtidige pensjonspoeng dersom vedkommende på uføretidspunktet

§ 3-24 første og andre ledd skal lyde:

Til en person som *mottar uførepensjon* eller alderspensjon, og som forsørger ektefelle, ytes det ektefelle tillegg med 50 prosent av grunnpensjonen uten ventetillegg. Grunnpensjonen uten reduksjon for uføregrad og inntekt legges til grunn.

Til en person som *mottar uførepensjon*, og som forsørger ektefelle som ikke har fylt 60 år, ytes det ektefelle tillegg bare dersom det ikke kan ventes at ektefellen skaffer seg arbeidsinntekt på grunn av omsorg for barn eller pleie av pensjonisten, eller av andre årsaker.

§ 3-25 første ledd skal lyde:

Til en person som *mottar uførepensjon* eller alderspensjon, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger.

§ 3-25 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Barnetillegget utgjør 30 prosent av *grunnbeløpet*.

§ 3-27 første ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for personer som *mottar ytelser* til livsopphold etter *kapittel 12, 16, 17 eller 19*, og som har rett til fri forpleining under langtidsopphold i helseinstitusjon o.l. under statlig eller fylkeskommunalt ansvar.

§ 3-30 første ledd første punktum skal lyde:

Ved yrkesskade beregnes *uførepensjon* etter følgende særbestemmelser:

§ 8-48 andre ledd skal lyde:

Den som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for attføringspenger, har rett til den høyeste av ytelsene, jf. § 11-18.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti, til § 10-7 nytt sjette ledd. Forslaget lyder:

«I lov 28. februar 1997 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 10-7 nytt sjette ledd skal lyde:

Til medlemmer som *mottar rehabiliteringspenger*, jf. § 10-8, kan det ytes stønad til dekning av utgifter til

tilsyn med barn under 10 år. Det er et vilkår at tilsyn med barn er nødvendig for at medlemmet skal kunne gjennomføre behandling, rehabilitering eller arbeidstrening.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 4 stemmer ikke bifalt.

Videre var innstillet:

§ 10-9 skal lyde:

§ 10-9 *Grunnlag for rehabiliteringspenger*

Grunnlaget for rehabiliteringspenger er den inntekten rehabiliteringspengene regnes ut etter.

Grunnlaget for rehabiliteringspenger fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, jf. § 10- 8 første ledd. Grunnlaget for rehabiliteringspenger skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste årene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag.

Den pensjonsgivende inntekten etter andre ledd skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Rehabiliteringspengene reguleres senere i samsvar med endringer i grunnbeløpet.

Pensjonsgivende inntekt over seks ganger grunnbeløpet regnes ikke med i grunnlaget for rehabiliteringspenger.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 10-10 skal lyde:

§ 10-10 *Rehabiliteringspengenes størrelse, minsteytelse m.v.*

Rehabiliteringspenger ytes med 66 prosent av grunnlaget for rehabiliteringspenger, jf. § 10-9.

Minste årlige ytelse er 1,6 ganger grunnbeløpet.

For et medlem som får nedsatt arbeidsevnen før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minsteytelsen 2,4 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om medlemmet har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år, dersom kravet settes fram før medlemmet fyller 36 år.

Rehabiliteringspenger etter reglene i tredje ledd kan tidligst ytes fra og med den måneden medlemmet fyller 20 år.

Til den som forsørger barn, ytes et barnetillegg. Rehabiliteringspenger inklusive barnetillegg kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets grunnlag for rehabiliteringspenger. Departementet gir forskrifter om barnetillegg, herunder om tilleggets størrelse m.v.

Her foreligger to avvikende forslag. Det er forslag nr. 1, fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti:

«I lov 28. februar 1997 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 10-10 tredje ledd, nytt tredje punktum skal lyde:

Dersom medlemmet øker arbeidsinnsatsen med mer enn fire timer eller inntekten mer enn 1/104 G per uke, skal rehabiliteringspengene graderes på nytt.»

Og det er forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti:

«§ 10-10 andre ledd skal lyde:

Minste årlige ytelse er 2 ganger grunnbeløpet.»

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti til tredje ledd nytt tredje punktum ble med 53 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.41.13)

2. Komiteens innstilling til første ledd bifaltes enstemmig.

3. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til andre ledd og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen mot 4 stemmer.

4. Komiteens innstilling til paragrafens øvrige ledd bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 10-11 skal lyde:

§ 10-11 *Stønadsdager*

Rehabiliteringspenger ytes for fem dager pr. uke.

Dagsatsen fremkommer ved at den årlige ytelsen divideres med 260.

Nåværende § 10-10 blir § 10-12.

Nåværende § 10-12 blir § 10-13 og skal lyde:

§ 10-13 *Avkall på rehabiliteringspenger*

En person kan gi avkall på retten til rehabiliteringspenger dersom

- ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførestønad, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og*
- vedkommende person får graderte rehabiliteringspenger.*

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for personer som forsørger den andre ektefellen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 10-14 skal lyde:

§ 10-14 *Rehabiliteringspenger under opphold i helseinstitusjon e.l.*

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for medlemmer som har rett til fri forpleining under langtidsopp-

hold i helseinstitusjon eller lignende institusjon under statlig eller fylkeskommunalt ansvar. Dette gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger. Departementet kan ved forskrift bestemme at paragrafen skal gjelde for personer som er innlagt i andre institusjoner, og gjøre unntak for visse institusjoner og bestemte persongrupper.

Bestemmelsene gjelder ikke for medlemmer som forsørger ektefelle eller barn som selv er medlemmer i trygden.

Rehabiliteringspengene ytes uten reduksjon for innleggelsesmåneden og den påfølgende måneden. Deretter blir rehabiliteringspengene redusert med 50 prosent. Ytelser reduseres bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn fem måneder inkludert hele innleggelsesmåneden.

Dersom medlemmet etter innleggelsen fortsatt har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan det bestemmes at rehabiliteringspengene ikke skal reduseres, eller at de skal reduseres mindre.

Når omregningstidspunktet i tredje ledd skal fastsettes, skal det regnes med hele kalendermånedene i samme institusjon eller i andre institusjoner som er omfattet av denne paragrafen, og i institusjoner der pasienten i medhold av lov betaler en del av oppholdsutgiftene selv. Dette gjelder bare dersom pasienten blir lagt inn senest tre måneder etter siste institusjonsopphold. Rehabiliteringspengene reduseres tidligst fra måneden etter den nye innleggelsen.

Fra og med utskrivingsmåneden ytes det rehabiliteringspenger etter lovens vanlige bestemmelser.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 4 stemmer.

Videre var innstillet:

Nåværende §§ 10-13 til 10-15 blir §§ 10-15, 10-16 og ny 10-17.

Nåværende § 10-16 blir ny § 10-18 og skal lyde:

§ 10-18 Rehabiliteringspenger ved yrkesskade

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det rehabiliteringspenger etter følgende særbestemmelser:

- Vilkåret i § 10-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- Vilkåret i § 10-3 om opphold i Norge gjelder ikke.
- Rehabiliteringspenger ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det fastsettes en særskilt uføregrad for uførhet som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom.

Ved yrkesskade beregnes rehabiliteringspenger etter bestemmelsene i §§ 10-9 til 10-17. Grunnlaget for reha-

biliteringspenger settes likevel ikke lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet, justert i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

§ 11-7 skal lyde:

§ 11-7 Meldeplikt

For å ha rett til attføringspenger og attføringsstønad må medlemmet som hovedregel melde seg til arbeidsformidlingen hver fjortende dag (meldeperioden).

Arbeidskontoret bestemmer hvordan meldingen skal gis.

Dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å melde seg på fastsatt dag, faller retten til attføringsytelser etter dette kapittelet bort fra og med den dagen medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om meldeplikten, herunder om fritak fra denne.

Nåværende § 11-7 blir § 11-8 og skal lyde:

§ 11-8 Attføringsstønad

Det ytes attføringsstønad til et medlem som gjennomfører et yrkesrettet attføringstiltak.

Stønaden ytes i form av tilskott til

- trening og behandling i godkjent attføringsinstitusjon
- opplæring, trening og arbeidstilvenning ved skole, kurs, bedrift e.l.
- reise og flytting i forbindelse med attføring og nytt arbeid
- dekning av utgifter til barnetilsyn
- nødvendige ekstrautgifter til bolig på attføringsstedet
- andre formål av avgjørende betydning for gjennomføringen av attføringstiltaket.

Departementet gir forskrifter om stønad etter bestemmelsene i andre ledd.

Nåværende § 11-8 blir § 11-9 og skal lyde:

§ 11-9 Attføringspenger

Til et medlem som har tapt minst halvparten av sin inntektsevne (§ 11-5), ytes det attføringspenger i den tiden vedkommende gjennomfører et yrkesrettet attføringstiltak.

Det kan også ytes attføringspenger

- i ventetiden før et attføringstiltak blir satt i verk,
- i ventetiden under attføringen,
- i ventetiden etter attføringsperioden, når medlemmet står tilmeldt arbeidsformidlingen som reell arbeidssøker, før vedkommende har fått tilbud om eller fått arbeid.

Departementet gir forskrifter om ytelser etter denne paragrafen.

§ 11-10 skal lyde:

§ 11-10 Grunnlag for attføringspenger

Grunnlaget for attføringspenger er den inntekten attføringspengene regnes ut etter.

Grunnlaget for attføringspenger fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt i året før inntektsevnen

ble nedsatt med minst halvparten, jf. § 11- 9 eller mulighetene til å velge yrke ble vesentlig innskrenket, jf. § 11-5. Grunnlaget for attføringspenger skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste årene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag.

Den pensjonsgivende inntekten etter andre ledd skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Grunnlaget for attføringspenger reguleres senere i samsvar med endringer i grunnbeløpet.

Pensjonsgivende inntekt over seks ganger grunnbeløpet regnes ikke med i grunnlaget for attføringspenger.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 11-11 skal lyde:

§ 11-11 Attføringspengenes størrelse

Attføringspenger ytes med 66 prosent av attføringspengegrunnlaget, jf. § 11-10.

Minste årlige ytelse er 1,6 ganger grunnbeløpet.

For et medlem som får nedsatt arbeidsevnen før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minste årlige ytelse 2,4 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om medlemmet har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år dersom kravet settes fram før medlemmet fyller 36 år.

Attføringspenger etter reglene i tredje ledd kan tidligst ytes fra og med den måneden medlemmet fyller 20 år.

Til den som forsørger barn, ytes et barnetillegg. Attføringspenger inklusive barnetillegg kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets grunnlag for attføringspenger. Departementet gir forskrifter om barnetillegg, herunder om tilleggets størrelse m.v.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti:

«§ 11-11 andre ledd skal lyde:

Minste årlige ytelse er 2 ganger grunnbeløpet.»

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til første ledd bifaltes enstemmig.
2. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til annet ledd og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen mot 4 stemmer.
3. Komiteens innstilling til paragrafens øvrige ledd bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Nåværende § 11-11 blir § 11-12 og skal lyde:

§ 11-12 Stønadsdager

Attføringspenger ytes for fem dager pr. uke.

Dagsatsen fremkommer ved at den årlige ytelsen divideres med 260.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 11-13 skal lyde:

§ 11-13 Hele eller graderte attføringspenger

Det ytes hele attføringspenger dersom et medlem har tapt hele sin inntektsevne.

Dersom et medlem har tapt en del av sin inntektsevne, ytes det graderte attføringspenger. Den graderte ytelsen skal svare til den del av inntektsevnen som er tapt. Graderte attføringspenger ytes når inntektsevnen er redusert med minst 40 prosent.

Inntektsevnen fastsettes i utgangspunktet ut fra forholdet mellom normal arbeidstid i det yrket vedkommende utøver og det antall timer vedkommende har vært eller kunne ha vært i arbeid.

Når inntektsevnen skal vurderes, tas det hensyn til om medlemmet har reduserte muligheter til å utføre inntektsgivende arbeid på grunn av attføringen.

Når medlemmet arbeider i godkjent attføringstiltak, jf. § 11-6, uten lønn eller med lønn inntil grunnbeløpet, kan attføringspengene graderes med et lavere antall timer enn det timeantall som er arbeidet.

Tap i inntektsevnen regnes ut på grunnlag av gjennomsnittlig tap i meldeperioden, jf. § 11-7.

Departementet gir forskrifter om gradering av attføringspenger, og kan herunder fravike bestemmelsene i denne paragrafen.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 1, fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti:

«§ 11-13 nytt femte ledd skal lyde:

Medlemmet kan arbeide i inntil åtte timer pr. meldeperiode før ytelsen graderes fullt ut.»

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti til nytt femte ledd ble med 53 mot 15 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 18.44.04)
2. Komiteens innstilling til § 11–13 bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 11-14 skal lyde:

§ 11-14 Avbrudd i attføringsperioden

Ved avbrudd i attføringsperioden på grunn av sykdom vil retten til attføringsytelser opprettholdes i inntil fire uker dersom den planlagte attføringen likevel kan gjennomføres som forutsatt.

Ved avbrudd av lengre varighet, av andre årsaker enn sykdom, eller der medlemmet gjentatte ganger uten rimelig grunn ikke oppfyller meldeplikten fastsatt i § 11-7, vil fortsatt rett til attføring avgjøres i henhold til § 11-6.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om avbrudd i attføringsperioden.

Nåværende § 11-12 blir § 11-15 og skal lyde:

§ 11-15 Avkall på attføringspenger

En person kan gi avkall på retten til attføringspenger dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførestønad eller avtalefestet pensjon som det godkrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
- b) vedkommende person får graderte attføringspenger.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for personer som forsørger den andre ektefellen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 11-16 skal lyde:

§ 11-16 Attføringspenger under opphold i institusjon

Dersom et medlem gjennomgår attføring mens vedkommende oppholder seg i en institusjon med fri kost og losji, blir attføringspengene redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen.

Attføringspengene ytes uten reduksjon for innleggelsesmåneden og den påfølgende måneden. Deretter blir attføringspengene redusert med 50 prosent. Attføringspengene skal likevel ikke være lavere enn tilsvarende et grunnlag for attføringspenger på 50 prosent av grunnbeløpet.

Dersom medlemmet etter at oppholdet tok til fortsatt har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan arbeidskontoret bestemme at attføringspengene ikke skal reduseres, eller at de skal reduseres mindre.

Når institusjonsoppholdet avsluttes, ytes det attføringspenger etter lovens vanlige bestemmelser fra og med den måneden oppholdet opphører. Kommer medlemmet innen tre måneder på nytt i institusjon, ytes det reduserte attføringspenger etter denne paragrafen fra og med den dagen det nye oppholdet tar til.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder ikke for medlemmer som forsørger ektefelle eller barn som selv er medlemmer i trygden.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 4 stemmer.

Videre var innstillet:

Nåværende §§ 11-14 til 11-16 blir §§ 11-17 og nye 11-18 og 11-19.

Nåværende § 11-17 blir ny § 11-20 og skal lyde:

§ 11-20 Attføringspenger ved yrkesskade

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, gis det *ytelser* under yrkesrettet attføring etter *bestemmelsene i kapittel 11, men med følgende særbestemmelser:*

- a) Vilkåret i § 11-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) *Ved beregningen av attføringspenger fastsettes grunnlaget for attføringspenger ut fra antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet dersom dette gir et høyere grunnlag enn det som følger av § 11-10 andre ledd.*
- c) Attføringspenger ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det fastsettes en særskilt uføregrad for uførhet som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom.

§ 21-2 første ledd første punktum skal lyde:

Krav om ytelser etter denne loven skal vanligvis settes fram for trygdekontoret på vedkommendes bosted, se *likevel §§ 21-14 og 21-15.*

§ 21-14 skal lyde:

Arbeidsmarkedsetaten gjør vedtak om *forhold som etter andre ledd i paragrafen her ikke skal avgjøres av trygdeetaten.*

Trygdeetaten gjør vedtak om

- a) *forutgående medlemskap etter § 11-2,*
- b) *alder etter § 11-4 første og andre ledd,*
- c) *de generelle vilkår for attføring etter § 11-5,*
- d) *de medisinske vilkår etter § 11-11 tredje ledd,*
- e) *hvorvidt særreglene i § 11-20 kommer til anvendelse.*

For arbeidsmarkedsetatens vedtak gjelder lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting kapittel V og VII. Bestemmelsene i kapitlene 21, 22 og 25 i loven her gjelder i den utstrekning sysselsettingsloven eller forvaltningsloven ikke har tilsvarende bestemmelser.

§ 22-10 andre ledd bokstav f oppheves. Nåværende bokstav g og h blir f og g.

§ 22-10 siste ledd skal lyde:

Dagpenger under arbeidsløshet (kapittel 4) og *attføringsytelser (kapittel 11)* gis pr. dag og utbetales vanligvis etterskottvis hver fjortende dag. Departementet gir forskrifter om utbetaling og kontroll av dagpenger under arbeidsløshet og *attføringsytelser.*

§ 23-3 andre ledd nr. 1 bokstav b skal lyde:

- b) *overgangsstonad* etter folketrygdloven § 15-7, § 16-7 og § 17-6.

§ 23-3 andre ledd nr. 2 bokstav b skal lyde:

- b) *rehabiliteringspenger etter folketrygdloven kapittel 10 og attføringspenger etter folketrygdloven kapittel 11.* Nåværende bokstav b til e blir c til e og ny f.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal § 6-81 nr. 3 lyde:

Andre skattytere enn nevnt i første og annet ledd som har *mottatt foreløpig uførestønad eller uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon etter andre lover*, skal for hver påbegynt måned slike ytelser er mottatt ha et særfradrag lik halvparten av månedsfradraget etter annet ledd.

III

I lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting skal § 31 første ledd lyde:

Krav om ytelser etter folketrygdloven kapittel 11 settes fram for trygdekontoret på vedkommendes bosted. Når trygdekontoret har gjort vedtak *om at vilkårene for rett til yrkesrettet attføring er oppfylt, jf. folketrygdloven §§ 11-2, 11-4 første og andre ledd og 11-5*, overføres saken til arbeidsmarkedssetaten.

IV

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser skal § 23 nr. 1 andre ledd lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for særtilllegg fra folketrygden, for ventetilllegg fra folketrygden for tilleggspensjon og for den delen av *rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstønad* etter folketrygdloven *kapitlene 10, 11 og 15* som overstiger folketrygdens grunnbeløp. *Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.*

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Departementet fastsetter overgangsregler i forskrift.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

Ot.meld. nr. 2 (1999-2000) – om tilbaketrekking av Ot.prp. nr. 24 (1999-2000) om lov om endringer i lov

9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om helsemessig og sosial beredskap

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1-1 Lovens formål og virkemidler

Formålet med loven er å verne befolkningens liv og helse og bidra til at nødvendig helsehjelp og sosiale tjenester kan tilbys befolkningen under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid.

For å ivareta lovens formål, skal virksomheter loven omfatter kunne fortsette og om nødvendig legge om og utvide driften under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid, på basis av den daglige tjeneste, oppdaterte planverk og regelmessige øvelser, slik det er bestemt i eller i medhold av loven.

§ 1-2 Lovens stedlige virkeområde

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen og fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold. Kongen kan gi forskrift om og i hvilken utstrekning loven skal gjelde på norske skip i utenriksfart, i norske sivile luftfartøyer i internasjonal trafikk, og på installasjoner og fartøy i arbeid på norsk kontinentalsokkel.

§ 1-3 Virksomheter loven gjelder for

Denne lov gjelder for:

- den offentlige helse- og sosialtjeneste,
- private som i henhold til lov eller avtale tilbyr helse- og sosialtjenester til befolkningen,
- private som uten formell tilknytning til kommune, fylkeskommune eller staten tilbyr helse- og sosialtjenester,
- næringsmiddelkontrollen, herunder offentlige og private laboratorier,
- vannverk,
- apotek, grossister og tilvirkere av legemidler.

Departementet kan i forskrift bestemme at også andre virksomheter som tilbyr materiell, utstyr og tjenester av betydning for helse- og sosialtjenesten, skal omfattes av loven.

§ 1-4 Personell loven gjelder for

Denne lov gjelder for personell som tjenestegjør i virksomheter loven omfatter. Departementet kan i forskrift bestemme at personell som har tjenestegjort i slike virksomheter, og særskilt kvalifisert personell, skal omfattes av loven.

§ 1-5 Når fullmaktsbestemmelsene i loven gjelder

§§ 3-1, 4-1, 5-1 og 5-2 får anvendelse:

1. når riket er i krig eller når krig truer,
2. ved kriser eller katastrofer i fredstid etter beslutning av Kongen. Dersom det er nødvendig for å sikre liv og helse, kan departementet treffe en foreløpig beslutning om anvendelse. En slik beslutning skal bekreftes av Kongen så snart som mulig. En beslutning om anvendelse gis for et begrenset tidsrom og maksimalt for 1 måned. Beslutningen kan gjentas for inntil 1 måned av gangen.

Kapittel 2 Ansvar for forberedelser og gjennomføring

§ 2-1 Ansvarsprinsippet

Den som har ansvaret for en tjeneste, har også ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for den utøvende tjeneste, herunder finansiering, under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid, med mindre noe annet er bestemt i eller i medhold av lov. Tilsvarende skal den som fører tilsyn med en virksomhet, også føre tilsyn med virksomhetens beredskap.

§ 2-2 Planlegging og krav til beredskapsforberedelser og beredskapsarbeid

Kommuner, fylkeskommuner og staten plikter å utarbeide en beredskapsplan for de helse- og sosialtjenester de skal sørge for et tilbud av eller er ansvarlige for. Beredskapsplanen skal også omfatte tjenester som etter lov eller avtale tilbys av private virksomheter som en del av de respektive tjenester. Det skal også i nødvendig utstrekning utarbeides delplaner for aktuelle institusjoner og tjenesteområder.

Sykehus som omfattes av § 1-3 første ledd bokstavene a og b, og virksomheter nevnt i bokstavene d og e, plikter å utarbeide beredskapsplan for virksomheten.

Departementet kan gi forskrift om at virksomheter nevnt i § 1-3 første ledd bokstavene c og f, samt virksomheter omfattet av loven etter § 1-3 annet ledd, skal ha plikt til å utarbeide beredskapsplan for virksomheten. Departementet kan bestemme at virksomheter som nevnt skal inngå i beredskapsplan som nevnt i første ledd.

Departementet kan gi forskrift om krav til beredskapsforberedelsene og beredskapsarbeidet, herunder sette krav til driftssikkerhet, lagring av materiell og utstyr, og til øvelser og opplæring av personell.

Departementet kan gi forskrift om plikt for virksomheter etter loven til å kvalitetssikre beredskapsforberedelsene og beredskapsarbeidet.

§ 2-3 Varsel og rapportering

Virksomheter loven omfatter, plikter å varsle om forhold innen helse- og sosialtjenesten som kan gi grunnlag for tiltak etter denne lov. Varsel gis til departementet eller den myndighet departementet bestemmer.

Departementet kan pålegge virksomheter som nevnt i første ledd formell rapportering om forhold av betydning for helse- og sosialtjenesten. Departementet kan gi forskrift om rapporteringsplikten.

Kapittel 3 Rekvisisjon av fast eiendom, rettigheter og løsøre

§ 3-1 Rekvisisjon

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan departementet med de begrensninger som følger av annet ledd mot erstatning kreve avstått til staten til eie, bruk eller annen særlig rådighet fast eiendom, rettigheter og løsøre av ethvert slag som trengs til bruk for helse- og sosialtjenester, til bolig for personell eller lagring av materiell og utstyr. Avståelse til bruk omfatter rett til å foreta de endringer ved gjenstanden eller den faste eiendom som anses nødvendig.

Eiendomsrett til fast eiendom kan bare kreves avstått i medhold av denne lov når riket er i krig eller når krig truer, og avståelsens formål ikke kan oppnås gjennom tidsbegrenset bruksrett eller annen særlig rådighet over eiendommen.

Departementet kan gi tillatelse til at også andre kan kreve slik avståelse som nevnt i første ledd. Annet ledd gjelder i så fall tilsvarende. Departementet kan bestemme at den som får tillatelse som nevnt i første punktum, skal dekke utgiftene ved avståelsen helt eller delvis.

Departementet kan gi eier eller bruker av løsøre pålegg om at tingen skal stilles til rådighet på angitt sted.

Avståelsen kan kreves gjennomført straks, selv om erstatning ikke er betalt eller fastsatt. Rekvirerende myndighet skal i så fall sørge for å innhente de beskrivelser og opplysninger som er nødvendig for fastsetting av erstatning. Skjønn etter § 3-3 skal holdes så snart som mulig. Når det er nødvendig, kan avståelsen gjennomføres ved politiets hjelp.

Krav om avståelse skal fremsettes skriftlig. Når avståelse har funnet sted, skal det utstedes skriftlig kvittering med nøyaktig angivelse av det som er avstått, samt tid og sted for avståelsen.

§ 3-2 Forberedende tiltak med sikte på rekvisisjon

Som ledd i forberedende tiltak kan de myndigheter som Kongen bestemmer, peke ut fast eiendom og løsøre som skal avstås etter § 3-1, og gi eier og bruker av løsøre pålegg om at tingen i nærmere angitte tilfelle skal stilles til rådighet på angitt sted.

Eier og bruker av fast eiendom eller løsøre plikter etter krav fra myndighetene å erkjenne mottakelse av melding om tiltak eller pålegg som nevnt, samt å gi opplysninger og å gi adgang til inspeksjon. Løsøre kan om nødvendig pålegges brakt til bestemt sted for inspeksjon. Slike pålegg skal oppfylles uten erstatning, med mindre annet er bestemt av Kongen.

Fast eiendom og løsøre kan etter avgjørelse av de myndigheter Kongen bestemmer, utbedres eller på annen måte forandres for å gjøres tjenlig for det påtenkte formål.

§ 3-3 Erstatningsutmåling

Erstatning for avståelse etter § 3-1 og for tap og utgifter ved å etterkomme pålegg etter § 3-2 fastsettes i mangel av minnelig overenskomst ved skjønn etter lov om skjønn og ekspropriasjonssaker 1. juni 1917 nr. 1, med

mindre noe annet bestemmes i eller i medhold av denne lov.

Kongen kan bestemme at skjønn skal avgis av de nemnder som oppnevnes etter lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner § 13, jf. § 14.

§ 3-4 Om fastsettelse av takster

Departementet kan fastsette takster for bruk av husrom, lagerrom og løsøre og for utgifter ved å etterkomme pålegg etter § 3-1 og § 3-2 første ledd. Takstene kan fastsettes for hele riket eller for deler av det.

§ 3-5 Samordning av rekvisisjoner

Når militære myndigheter har rekvisisjonsrett etter lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner, får § 8 i samme lov tilsvarende anvendelse ved krav om avståelse etter loven her i den utstrekning Kongen bestemmer.

Kapittel 4 Tjenesteplikt, beordring og registrering

§ 4-1 Tjenesteplikt og beordring

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan personell som er beordringspliktig etter § 1-4 pålegges av arbeidsgiver å forbli i tjeneste ut over ordinær arbeidstid. På samme vilkår kan departementet pålegge personell som nevnt å møte frem på nærmere angitt sted og utføre nærmere tilvist arbeid innen virksomheter loven omfatter.

Den som gir pålegg etter første ledd annet punktum, har instruksjonsmyndighet over den som får pålegget. Pålegg etter første ledd skal ikke ha andre virkninger i forholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. § 65A gjelder tilsvarende for fravær på grunn av bestemmelser i denne loven.

Pålegg etter første ledd kan ikke gis til gravide eller til personer under 18 eller over 65 år.

Ved kriser eller katastrofer i fredstid kan pålegg etter første ledd ikke gis til personer som alene har omsorgen for barn under 16 år eller for funksjonshemmede. I krig eller når krig truer, bør de samme personer så langt det er mulig fritas for pålegg som nevnt. Dersom pålegg likevel gis, er den som gir pålegget ansvarlig for å skaffe nødvendig omsorgsavlastning.

Tjenesteplikt etter paragrafen her gjelder bare i den utstrekning mobiliseringsdisponering i Forsvaret ikke er til hinder, med mindre noe annet er bestemt i lov.

Plikten etter første ledd gjelder uavhengig av bestemmelsene om arbeidstid i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.

§ 4-2 Forberedende tiltak, registrerings- og øvelsesplikt

Personell som er beordringspliktig etter § 1-4 plikter å la seg registrere, samt å stille seg til disposisjon for gjennomføring av tiltak etter loven. Vedkommende personell plikter å medvirke til at nødvendige opplysninger for registrering og disponering kan skaffes til veie. Personell som ikke er mobiliseringsdisponert i Forsvaret, kan i fredstid pålegges å delta på kurs og øvelser av inntil 3 ukers varighet.

Bestemmelsene i § 4-1 annet ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende for deltakelse på kurs og øvelser etter denne paragraf. Det samme gjelder bestemmelsen i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. § 33C.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av registreringer.

Kapittel 5 Øvrige fullmakter

§ 5-1 Ansvars-, oppgave- og ressursfordeling

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan departementet pålegge en eller flere virksomheter som omfattes av loven å ta imot og å gi nødvendig helsehjelp eller sosiale tjenester til personer, uten hensyn til hvor disse bor eller oppholder seg. Departementet kan videre bestemme at en slik virksomhets ressurser innen helse- og sosialtjenesten, herunder personellressurser, skal stilles til rådighet for en kommune, en fylkeskommune eller staten.

§ 5-2 Omlegging og omsetningsrestriksjoner

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan departementet pålegge virksomheter som omfattes av loven helt eller delvis å legge om driften, utvide driften eller flytte virksomheten. Virksomheter som omfattes av § 1-3 første ledd bokstavene e og f, kan på samme vilkår pålegges å innføre restriksjoner på omsetningen og rasjonere sine varer.

§ 5-3 Forberedende tiltak med sikte på omlegging og omsetningsrestriksjoner

For å kunne gjennomføre tiltak etter § 5-2, kan departementet pålegge virksomhetene å utføre nærmere bestemte forberedelser.

Kapittel 6 Forskjellige bestemmelser

§ 6-1 Finansiering

Utgifter ved påbud etter §§ 3-1, 4-1, 5-1 og 5-2 utredes av staten.

Departementet kan pålegge kommuner og fylkeskommuner å yte hel eller delvis refusjon av utgifter etter første ledd.

§ 6-2 Forskrifter

Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av denne loven, herunder om tilsyn med planlegging og gjennomføring av tiltak etter loven og om administrasjon og drift av helse- og sosialtjenesten under krig, samt ved kriser og katastrofer i fredstid.

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan Kongen gi forskrifter om drift, organisering og ansvarsforhold som fraviker gjeldende helse- og sosiallovgivning.

§ 6-3 Forholdet til forvaltningsloven

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker gjelder for behandling av saker etter denne lov, med mindre noe annet er bestemt i eller med hjemmel i lov. Under krig eller ved kriser eller katastrofer i fredstid kan forhåndsvarsel til sakens parter unnlates dersom forhåndsvarsel kan medføre at saken forsinkes på en

uheldig måte. Kongen kan bestemme at vedtak etter denne lov ikke kan kreves grunnlagt og ikke skal kunne påklages under krig eller ved kriser eller katastrofer i fredstid.

§ 6-4 *Rettsvirkninger ved ikke å etterkomme pålegg etter loven*

Dersom pålegg etter denne lov som staten ikke skal utrede utgiftene ved etter § 6-1, ikke etterkommes i løpet av en rimelig fastsatt frist, kan det som pålegget går ut på utføres for eiers regning.

Krav om refusjon for utgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 6-5 *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller forskrifter eller pålegg som er gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 6 måneder, hvis forholdet ikke rammes av et strengere straffebud. Det samme gjelder medvirkning til slik overtredelse.

Kapittel 7 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

§ 7-1 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelser i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

Fra samme dato oppheves lov 2. desember 1955 nr. 2 om helsemessig beredskap.

§ 7-2 *Overgangsbestemmelser*

Kongen kan i forskrift fastsette overgangsordninger i forbindelse med at loven trer i kraft, herunder at krav og pålegg i eller i medhold av loven skal oppfylles innen en bestemt frist.

§ 7-3 *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler m.v.

§ 4 nytt fjortende ledd skal lyde:

(14) Myndigheter med tilsyns- og vedtakskompetanse etter denne paragraf skal utarbeide planer for sin virksomhet etter denne lov, herunder beredskapsplaner, i samsvar med lov om helsemessig og sosial beredskap.

2. Lov 19. juni 1969 nr. 57 om sykehus m.m. (sykehusloven)

§ 1 første ledd nytt nr. 6 skal lyde:

6. *Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner.*

§ 1 fjerde ledd skal lyde:

Med unntak av bestemmelsene i §§ 1 første ledd nr. 6, 2b, 2c, 8, 9a, 13, 14, 16, 17, 18, 18a og 18b gjelder loven ikke for helseinstitusjoner som går inn under lov av 28. april 1961 nr. 2 om psykisk helsevern.

§ 1 femte ledd skal lyde:

Lovens § 6 og § 6a gjelder ved de psykiatriske institusjoner/avdelinger som er omhandlet i § 2 sjette ledd i lov av 28. april 1961 nr. 2 om psykisk helsevern.

Ny § 2b skal lyde:

Fylkeskommunen skal utarbeide beredskapsplan etter lov om helsemessig og sosial beredskap for institusjoner og tjenester som fylkeskommunen skal sørge for, jf. § 2 første ledd. Beredskapsplanen skal samordnes med kommunenes beredskapsplaner og beredskapsplanene til de andre fylkeskommunene i helseregionen.

Ny § 2c skal lyde:

Dersom forholdene tilsier det, skal helsetjenesten i fylkeskommunen yte bistand til andre fylkeskommuner ved ulykker og andre akutte situasjoner. Anmodning om bistand fremmes av den fylkeskommunen som har bistandsbehovet.

Den fylkeskommunen som mottar bistand etter første ledd, skal yte fylkeskommunen som bidrar med hjelp, kompensasjon for utgifter som pådras, med mindre noe annet er avtalt.

Overskriften til kapittel II skal lyde:

Kapittel II. Om særlige oppgaver for helsepersonell og enkelte helseinstitusjoner

§ 6 nytt femte ledd skal lyde:

Arbeidsgiver kan pålegge helsepersonell ansatt i institusjoner nevnt i første ledd, å rykke ut til person som trenger øyeblikkelig hjelp.

Ny § 6a skal lyde:

Ved ulykker og andre akutte situasjoner som forårsaker ekstraordinær pågang av pasienter, kan fylkeskommunen pålegge helsepersonell som tjenestegjør i fylkeskommunen, å utføre nærmere tilvist arbeid.

Departementet kan pålegge lege å delta i lokal redningssentral.

3. Lov 17. mars 1978 nr. 6 om samordnet næringsmiddelkontroll

§ 2 nytt annet ledd skal lyde:

Når det er nødvendig ut fra beredskapsmessige hensyn, kan fylkesmannen innkalle en eller flere på forhånd utpekte personer ved næringsmiddelkontrollen i fylket til tjeneste hos fylkesmannen. Næringsmiddelkontrollen plikter på forespørsel å inngå avtale med fylkesmannen om slik tjeneste.

4. Lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene

§ 1-3 første ledd nytt nr. 5 skal lyde:

5. *Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner*

§ 1-5 skal lyde:

§ 1-5 (*Beredskapsplan*)

Kommunen plikter å utarbeide en beredskapsplan for sin helsetjeneste i samsvar med lov om helsemessig og sosial beredskap. Helseberedskapsplanen skal samordnes med kommunens øvrige beredskapsplaner.

Ny § 1-6 skal lyde:

§ 1-6 (*Samarbeid og gjensidig bistand mellom kommuner*)

Departementet kan påby samarbeid mellom kommuner når det finnes påkrevet for en tilfredsstillende løsning av oppgaver innen helsetjenesten, og om nødvendig gi regler for dette, herunder også om fordeling av utgifter.

Dersom forholdene tilsier det, skal helsetjenesten i kommunen yte bistand til andre kommuner ved ulykker og andre akutte situasjoner. Anmodning om bistand fremmes av den kommunen som har bistanndsbehovet.

Den kommunen som mottar bistand etter annet ledd, skal yte kommunen som bidrar med hjelp, kompensasjon for utgifter som pådras, med mindre noe annet er avtalt eller er bestemt i medhold av første ledd.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 (*Medisinsk-faglig rådgivning*)

Kommunen ansetter en eller flere kommuneleger som skal utføre de oppgaver kommunelegen er tillagt i lov eller instruks. Kommunelege plikter på anmodning av departementet å delta i lokal redningsentral.

Kommunelegen skal være medisinsk-faglig rådgiver for helsetjenesten.

Kommunelegens tilråding og begrunnelse skal alltid følge saken når kommunen behandler saker om miljørettet helsevern, smittsomme sykdommer og helsemessig beredskap.

Ny § 3-5 skal lyde:

§ 3-5 (*Tjenesteplikt ved ulykker og andre akutte situasjoner*)

Ved ulykker og andre akutte situasjoner som forårsaker ekstraordinær pågang av pasienter, kan kommunen pålegge helsepersonell som tjenestegjør i kommunen, å utføre nærmere tilvist arbeid.

5. Lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6 (*Beredskapsplan, hjelpeplikt og gjensidig bistand*)

Kommunen plikter å utarbeide en beredskapsplan for sin sosialtjeneste i samsvar med lov om helsemessig og sosial beredskap. Sosialberedskapsplanen skal samordnes med kommunens øvrige beredskapsplaner. Fylkesmannen fører tilsyn med at dette påbudet blir overholdt.

Sosialtjenesten skal gi nødvendig hjelp under ulykker eller andre akutte situasjoner.

Dersom forholdene tilsier det, skal sosialtjenesten i kommunen yte bistand til andre kommuner ved ulykker og andre akutte situasjoner. Anmodning om bistand fremmes av den kommunen som har bistanndsbehovet.

Den kommunen som mottar bistand etter tredje ledd, skal yte kommunen som bidrar med hjelp, kompensasjon for utgifter som pådras, med mindre noe annet er avtalt.

6. Lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer

§ 2-3 nytt siste ledd skal lyde:

Ved utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom, eller når det er fare for slikt utbrudd, og når det er nødvendig av hensyn til smittevernet, kan Statens helsetilsyn med øyeblikkelig virkning pålegge personer som nevnt i første ledd midlertidige meldings- og varslingsplikter som fraviker forskrifter etter fjerde ledd.

§ 4-8 første ledd skal lyde:

Ved et alvorlig utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom kan departementet eller Statens helsetilsyn pålegge ethvert innenlandsk massemedium å ta inn meldinger til hele befolkningen eller avgrensede grupper av den.

§ 7-9 skal lyde:

§ 7-9 (*Statens institutt for folkehelses oppgaver*)

Statens institutt for folkehelse (Folkehelsa) er statens smitteverninstitutt. Folkehelsa skal overvåke den nasjonale og delta i overvåkingen av den internasjonale epidemiologiske situasjonen, drive forskning på smittevernområdet og sikre nødvendig vaksineforsyning og vaksineberedskap, herunder egen vaksineproduksjon.

Folkehelsa skal gi bistand, råd, veiledning og informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige institusjoner, helsepersonell og befolkningen om smittsomme sykdommer, smittevern og valg av smitteverntiltak, herunder i forbindelse med:

- oppklaring og kontroll av utbrudd av smittsom sykdom i og utenfor helseinstitusjoner,
- antimikrobiell resistensutvikling,
- laboratorieundersøkelser innenfor områdene medisinsk mikrobiologi, infeksjonsimmunologi og entomologi og
- skadedyrbekjempelse.

7. Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. 2. juli 1999 nr. 61

§ 2-1 nytt fjerde ledd:

Fylkeskommunen plikter å yte hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner i fylket.

Nåværende fjerde ledd blir femte ledd.

Ny § 2-1a skal lyde:

§ 2-1a (*Beredskapsplan*)

Fylkeskommunen skal utarbeide beredskapsplan etter lov om helsemessig og sosial beredskap for institusjoner og tjenester som fylkeskommunen skal sørge for, jf. § 2-1 første ledd. Beredskapsplanen skal samordnes med kommunenes beredskapsplaner og beredskapsplanene til de andre fylkeskommunene i helseregionen.

Ny § 2-1b skal lyde:

§ 2-1b Bistand ved ulykker og andre akutte situasjoner
Dersom forholdene tilsier det, skal helsetjenesten i fylkeskommunen yte bistand til andre fylkeskommuner ved ulykker og andre akutte situasjoner. Anmodning om bistand fremmes av den fylkeskommunen som har bistandsbehovet.

Den fylkeskommunen som mottar bistand etter første ledd, skal yte fylkeskommunen som bidrar med hjelp, kompensasjon for utgifter som pådras, med mindre noe annet er avtalt.

Ny § 2-1c skal lyde:

§ 2-1c Fylkeskommunens adgang til å disponere helsepersonell i enkelte akutte situasjoner

Ved ulykker og andre akutte situasjoner som forårsaker ekstraordinær pågang av pasienter, kan fylkeskommunen pålegge helsepersonell som tjenestegjør i fylkeskommunen, å utføre nærmere tilvist arbeid.

Departementet kan pålegge lege å delta i lokal redningssentral.

§ 3-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Arbeidsgiver kan pålegge helsepersonell ansatt i institusjoner nevnt i første og annet ledd, å rykke ut til person som trenger øyeblikkelig hjelp.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v
om endringer i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn m.v.

I

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn blir det gjort disse endringane:

§ 2 nytt nr. 3 skal lyde:

Departementet kan unnta grupper av arbeidstakere på borefartøy og annen flyttbar innretning i sjøen som nevnt i § 1 nr. 2 bokstav a, jf. nr. 4 bokstav b, dersom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene er enige om

dette. Arbeidstakerne må omfattes av annen pensjonsordning som departementet finner minst like god.

§ 3 nr. 1 skal lyde:

Som pensjongsgivende fartstid (fartsmåneder) regnes tid som går inn under § 1, jf. § 2, og som det er betalt avgift for. Når styret finner det rimelig, kan tid som går inn under § 1, jf. § 2, i særlige tilfelle regnes som pensjongsgivende, selv om avgift ikke er betalt.

Som pensjongsgivende fartstid regnes også den tid vedkomme har mottatt godtgjøring som nevnt i § 1 nr. 3 før det ble innført avgiftsplikt for slik tid, eller har fått sykehusbehandling for sykdom inntruffet i pensjongsgivende tjeneste. Styret kan gi regler om forenklet beregning for tid det er utbetalt feriegodtgjøring og fritidskompensasjon før 1. oktober 1975, som det ikke er betalt avgift for.

§ 3 nr. 2 blir oppheva.

Gjeldande nr. 3 og nr. 4 blir nye nr. 2 og nr. 3.

§ 4 nr. 1 skal lyde:

Rett til alderspensjon har arbeidstaker som har minst 150 pensjongsgivende fartsmåneder.

For å nå opp i minstekravet på 150 måneder, kan medregnes

a) opptjente premieuker etter lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere dersom arbeidstakeren har opptjent minst 12 pensjongsgivende fartsmåneder som nevnt i § 3. Styret kan i særlige tilfelle bestemme at tjenestetid i annen pensjonsordning opptjent på skip skal medregnes.

b) opptjeningstid i andre pensjonsordninger, dersom arbeidstakeren er unntatt fra trygden etter § 2 nr. 3. Styret gir nærmere regler.

c) vernepliktstjeneste avsluttet før 1981 dersom avtjeningen tok til innen seks måneder etter utløpet av pensjongsgivende tidsrom eller maritim skolegang.

Tid som nevnt i annet ledd, kan ikke medregnes ved utregning av alderspensjon etter denne lov.

§ 4 nr. 3 skal lyde:

Alderspensjon ytes til og med den kalendermåned pensjonisten fyller 67 år, eller til den kalendermåned pensjonisten får uførepensjon, foreløpig uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger etter lov om folketrygd for hel uførhet eller full avtalefestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 4 nytt nr. 5 skal lyde:

Det skal ytes alderspensjon inntil 5 år før arbeidstakeren fyller 60 år når vilkåret i nr. 4 er oppfylt og summen av arbeidstakerens alder og pensjongsgivende fartstid er 80 år eller mer. I slike tilfeller gis pensjonen ikke for lenger tid tilbake enn 3 måneder før den kalendermåned da kravet ble satt fram.

§ 5 skal lyde:

1. Full årlig alderspensjon *utgjør* for fartstid som
  - overordnet 3,276 ganger grunnbeløpet i folketrygden, og som
  - underordnet 2,736 ganger grunnbeløpet når fartstiden er opptjent etter 30. april 1993, og 2,340 ganger grunnbeløpet når fartstiden er opptjent før 1. mai 1993.

Inndelingen svarer til gruppene for betaling av arbeidstakeravgift, se § 9.

Årspensjonen beregnes på grunnlag av antall pensjonsgivende farts måneder multiplisert med pensjonssatser for fartstid opptjent som overordnet og/eller underordnet. Satsene utgjør for

- overordnet 0,91 prosent av grunnbeløpet, og for
- underordnet 0,76 prosent av grunnbeløpet når fartstiden er opptjent etter 30. april 1993 og 0,65 prosent av grunnbeløpet når fartstiden er opptjent før 1. mai 1993.

Måned som arbeidstakeren oppbeholder pensjon for etter denne lov, regnes ikke med. Alderspensjonen regnes ikke for mer enn 360 farts måneder i alt. Har arbeidstakeren mer enn 360 farts måneder, regnes pensjonen på grunnlag av de måneder som gir størst pensjon.

2. For pensjonist som har uførepensjon, foreløpig uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger etter lov om folketrygd for mindre enn hel uførhet eller gradert avtalesfestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, bortfaller en forholdsmessig del av alderspensjonen som svarer til uføregraden eller pensjonsgraden.

3. For pensjonist som forsørger barn under 18 år, ytes et barnetillegg med 10 prosent av alderspensjonen for hvert barn.

4. Når det ytes alderspensjon før arbeidstakeren fyller 60 år, se § 4 nr. 5, settes pensjonen ned med 0,7 prosent for hver måned vedkommende mangler på å fyller 60 år når pensjonen tar til. I slike tilfeller gis det ikke tillegg etter § 6.

§ 6 blir flytta til kapitel III og skal lyde:

Det gis et tillegg til pensjonen til pensjonist som har minst 36 pensjonsgivende farts måneder i løpet av de siste 60 månedene før den måned pensjonen tas ut (virkningstidspunktet). Det gis ikke tillegg dersom vedkommende har en årlig pensjonsgivende inntekt, jf. folketrygdloven § 3-15, over to ganger folketrygdens grunnbeløp. Styret kan gi nærmere regler om gjennomføringen.

Tillegget utgjør

- a) 23 prosent av pensjonen for personer født i et av årene 1934-42,
- b) 20 prosent av pensjonen for personer født i et av årene 1943-45,
- c) 17 prosent av pensjonen for personer født i et av årene 1946-48,
- d) 14 prosent av pensjonen for personer født i et av årene 1949-51,
- e) 11 prosent av pensjonen for personer født i et av årene 1952-54,
- f) 8 prosent av pensjonen for personer født i et av årene 1955-59, og

g) 5 prosent av pensjonen for personer født i et av årene 1960-64

Overskrifta til kapitel IV blir endra til: Kapitel IV. Utbetaling.

§ 7 skal lyde:

1. Ytelser etter kapitel III i denne loven løper fra og med kalendermåneden etter den kalendermåned retten til ytelsen inntreffer.
2. Opphører retten til ytelsen, løper den ut kalendermåneden. Ved dødsfall løper den fastsatte nettoytelsen ut måneden etter vedkommendes død.
3. Ytelsen gis ikke for lenger tid tilbake enn tre år før den kalendermåned da kravet ble satt fram.
4. Bestemmelsen i nr. 3 gjelder ikke dersom vedkommende tidligere har satt fram krav om ytelsen, og dette kravet helt eller delvis er avslått ved feil fra pensjonstrygdens organer eller som følge av ufullstendige eller misvisende opplysninger fra noen annen enn pensjonisten, og som vedkommende selv ikke har gitt foranledning til. I slike tilfelle skal etterbetaling skje fra det tidspunktet ytelsen skulle ha vært gitt hvis kravet var blitt godtatt første gang det ble satt fram.
5. Trygden gir ikke renter ved etterbetaling av ytelser.
6. Ytelsen utbetales etterskuddsvis hver måned. Terminbeløp avrundes til nærmeste hele krone.
7. Ytelsen utbetales til den berettigede, men kan, når særlige grunner tilsier det, utbetales til andre enn den berettigede.

Overskrifta til kapitel V blir endra til: Kapitel V. Dekning av utgiftene.

§ 8 skal lyde:

Utgiftene til ytelser etter denne loven og til trygdens administrasjon dekkes ved:

- a) avgift på arbeidstakere, jf. § 9,
- b) avgift på redere, jf. § 11,
- c) tilskott fra trygdens fond, jf. § 14,
- d) tilskott fra staten, jf. § 15.

Trygden er garantert av staten.

Gjeldande §§ 27 og 28 blir nye respektive §§ 9 og 10.

Gjeldande § 29 blir ny § 11. I første ledd andre punktum skal «§ 27» endrast til «§ 9».

Gjeldande § 30 blir ny § 12. I andre ledd skal «§§ 27 og 29, jfr. § 28» endrast til «§§ 9 og 11, jf. § 10».

Gjeldande § 31 blir ny § 13. I andre punktum skal «jfr. § 26» endrast til «jf. § 8».

Gjeldande § 32 blir ny § 14.

Gjeldande § 33 blir ny § 15, og bokstav a skal lyde:
a) krigsfartstillegget, se § 28.

Overskrifta i kapitel VI blir endra til: Kapitel VI. Tilbakebetaling av avgift.

Gjeldande § 34 blir ny § 16. I nr. 2 skal «§ 5 nr. 1 bokstav a» endrast til «§ 5 nr. 1».

Overskrifta i kapitel VII blir endra til: Kapitel VII. Administrasjon.

Gjeldande §§ 35, 36 og 37 blir nye respektive §§ 17, 18 og 19.

Overskrifta i kapitel VIII blir endra til: Kapitel VIII. Forskjellige regler.

Gjeldande §§ 40 og 42 blir nye respektive §§ 20 og 21.

§ 22 skal lyde:

1. Den som krever alderspensjon og/eller tillegg til alderspensjon, plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for at Pensjonstrygden for sjømenn skal kunne vurdere om vedkommende har rett til ytelsen.

2. Den som mottar alderspensjon med eventuelle tillegg, plikter å underrette Pensjonstrygden for sjømenn om endringer i forhold som kan være avgjørende for om vedkommende har rett til ytelse eller for størrelsen av ytelsen.

§ 23 skal lyde:

Styret kan avslå et krav om pensjon og/eller tillegg og holde tilbake eller stanse en innvilget ytelse helt eller delvis dersom vedkommende

- a) mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller
- b) holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven.

§ 24 skal lyde:

1. Dersom en pensjonist har mottatt ytelser etter denne loven i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt. Feil utbetalt ytelse kan også kreves tilbake når pensjonisten eller noen som har handlet på pensjonistens vegne, uaktsomt har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes feil fra Pensjonstrygden for sjømenn og mottakeren burde ha forstått dette. Beløpet kan dekkes ved trekk i framtidige ytelser. Krav om tilbakebetaling er tvangsgrunnlag for utlegg.

2. I andre tilfeller enn nevnt i nr. 1, kan det som er utbetalt for mye, kreves tilbake dersom særlige grunner gjør det rimelig. Ved vurderingen av om det foreligger særlige grunner, skal det blant annet legges vekt på hvor lang tid det er gått siden den feilaktige utbetalingen fant sted, og om vedkommende har innrettet seg i tillit til utbetalingen. Kravet om tilbakebetaling etter dette nummeret er begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med at utbetalingen var feilaktig.

3. Når en alderspensjon eller tillegg til alderspensjon som er nevnt i andre ledd er feil utbetalt, skal det som er

utbetalt for mye avregnes ved trekk i framtidig pensjon etter denne loven.

Avregningsordningen gjelder for

- a) alderspensjon som er utbetalt i strid med vilkårene i § 4 nr. 4, til arbeidstakere som ikke er fylt 62 år
- b) tillegg til alderspensjon etter § 6 som er utbetalt til pensjonister med en pensjonsgivende inntekt over to ganger folketrygdens grunnbeløp.

Det som er utbetalt for mye, skal avregnes med opp til 20 prosent av den månedlige ytelsen.

4. Trekk etter nr. 1 og nr. 3 avbryter foreldelse etter lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer. Dersom slikt trekk opphører, varer virkningen av avbrutt foreldelse i ett år etter at trekket opphørte.

Gjeldande §§ 43 og 44 blir nye respektive §§ 25 og 26.

§ 27 skal lyde:

Rettigheter etter denne lov kan endres, innskrenkes eller oppheves ved senere lov.

Overskrifta i kapitel IX blir endra til: Kapitel IX. Overgangsregler.

§ 28 skal lyde:

1. Den som er fylt 67 år før 1. januar 2001, har rett til alderspensjon etter fylte 67 år etter bestemmelsene i denne loven som gjaldt før denne datoen, herunder alderspensjon etter fastlåste pensjonssatser og krigsfartstillegg for fartsmåneder mellom 1. september 1939 og 31. desember 1945.

De fastlåste pensjonssatsene for årlig alderspensjon er kr 17,00 for hver fartsmåned som underordnet og kr 29,00 for hver fartsmåned som overordnet.

Krigsfartstillegget er årlig 0,87 prosent av grunnbeløpet i folketrygden for hver fartsmåned som underordnet og 1,22 prosent av grunnbeløpet for hver fartsmåned som overordnet

2. Den som er innvilget eller innvilges uførepensjon, foreløpig uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger fra folketrygden eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d med virkning fra et tidspunkt før 1. januar 2001, har rett til alderspensjon etter bestemmelsene i denne loven som gjaldt før denne datoen, herunder pensjon etter satser som nevnt i nr. 1. Pensjonen ytes etter de tidligere bestemmelsene også etter at pensjonisten er fylt 67 år.

3. Ved dødsfall som fant sted før 1. januar 2001, ytes det enkepensjon og overgangsstonad etter fastlåste pensjonssatser etter reglene som gjaldt før denne datoen. Det samme gjelder ved senere dødsfall dersom avdøde ved dødsfallet hadde rett til krigsfartstillegg.

De fastlåste pensjonssatsene for årlig enkepensjon er kr 5,00 for hver fartsmåned som underordnet og kr 12,00 for hver fartsmåned som overordnet. Krigsfartstillegget er 60 prosent av tillegget etter nr. 1 tredje ledd.

4. Alderspensjon, enkepensjon og overgangsstonad som ytes etter fastlåste pensjonssatser, jf. nr. 1 – 3, utløses med kapitalverdien, hvis

- a) årspensjonen er mindre enn et beløp som svarer til 4 prosent av folketrygdens grunnbeløp og
 b) det ikke ytes krigsfartstillegg, eller foretas samordning med personskadepensjon.
 Styret gir nærmere regler om kapitalutløsningen.

§ 29 skal lyde:

1. Dersom en alderspensjonist som har opptjent pensjonsgivende fartstid før 1. januar 1967, får en ugradert alderspensjon fra folketrygden som er mindre enn det alderspensjonen fra pensjonstrygden for sjømenn var før fylte 67 år, skal det gis et overgangstillegg fra pensjonstrygden som tilsvare forskjellen.

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke nedgang i pensjon som skyldes manglende trygdetid i folketrygden, eller at barnetillegg eller tillegg etter § 6 i denne loven faller bort.

Dersom pensjonen fra folketrygden øker utover det som skyldes at grunnbeløpet forhøyes, reduseres overgangstillegget med det overskytende.

2. Til en pensjonist som får uførepensjon, foreløpig uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger fra folketrygden, eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, som er mindre enn det alderspensjon etter denne loven ville utgjøre hvis han ikke hadde hatt slik ytelse fra folketrygden eller avtalefestet pensjon, gis det et overgangstillegg som tilsvare forskjellen. Ved sammenligningen medregnes et eventuelt tillegg etter § 6 i denne loven.

3. For å hindre at alderspensjonist får redusert sine samlede pensjonsytelser, herunder også fra pensjonsordning utenfor Norge, kan pensjonstrygden for sjømenn, når særlige forhold tilsier det, etter søknad yte tillegg til alderspensjonist som får nedsatt eller ingen pensjon fra folketrygden.

Tillegget kan reguleres dersom Pensjonstrygden for sjømenn finner at nye opplysninger eller endrede forhold tilsier det.

Overskrifta til kapitel X blir endra til: Kapitel X. Lovens ikrafttreden.

§ 30 skal lyde:

Denne lov trer i kraft straks.

Rett til pensjon og plikt til å betale avgift inntreer ikke før 1. juli 1949.

Gjeldande § 38 blir oppheva.

Overskriftene i kapitel XI og kapitel XII blir oppheva.

Gjeldande §§ 41, 45 og 46 blir oppheva.

Overskrifta i kapitel XIII blir oppheva.

Gjeldande § 48 blir oppheva.

Overskrifta i kapitel XIV blir oppheva.

Gjeldande § 49 blir oppheva.

II

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser skal § 6 nytt tredje ledd lyde:

Denne paragrafen gjelder ikke for Pensjonstrygden for sjømenn, se likevel lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn § 4 nr. 1 andre ledd bokstav a.

III

I lov 11. juni 1993 nr. 104 om endringer i lov 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd og i visse andre lover skal avsnitt IV femte ledd lyde:

Endringen i lov om pensjonstrygd for sjømenn § 3 nr. 1 første ledd trer i kraft 1. juli 1993. For krav framsatt etter 1. januar 2001 får bestemmelsen virkning for all trygdepliktig fartstid etter 30. juni 1949.

Presidenten: Før vi går til votering vil presidenten gjøre oppmerksom på to rettelser i innstillingen: I § 4 nytt nr. 5 skal innledningen lyde: «Det kan ytes alderspensjon» mv. i stedet for «Det skal ytes ...».

I den trykte utgaven av innstillingen er romertall IV falt ut. Det skal lyde:

«Lova tek til å gjelde 1. januar 2001.»

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – med de foretatte rettelser – bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

lov
 om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere m.m.

I

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres det følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Offentlig godkjente sykepleiere ansatt i privat eller fylkeskommunal virksomhet omfattet av lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. skal være medlemmer i pensjonsordningen for sykepleiere. Herunder omfattes blant annet ansatte ved:

- a) sykehus
  - b) sykestue
  - c) fødehjem
  - d) spesialisert sykehjem
  - e) sykehotell
  - f) medisinsk laboratorium
  - g) røntgeninstitutt
  - h) privat forpleiningssted
  - i) opptreningsinstitusjon
  - j) daginstitusjon
  - k) privatpraktiserende legespesialist
  - l) privatpraktiserende psykolog
  - m) virksomhet som yter ambulansetjeneste
  - n) virksomhet som yter medisinsk nødmeldetjeneste.
- Offentlig godkjente sykepleiere ansatt i stilling knyttet til helsetjeneste i henhold til lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene skal være medlemmer i pensjonsordningen for sykepleiere. Herunder omfattes blant annet ansatte ved:
- a) privat sykehjem hvor eier har inngått avtale med kommune om utgiftsgodtgjøring
  - b) privat omsorgsbolig hvor eier har inngått avtale med kommune om utgiftsgodtgjøring
  - c) allmennpraktiserende lege med avtale om driftstilskudd fra kommune
  - d) privatpraktiserende fysioterapeut med avtale om driftstilskudd fra kommune.

Pensjonsordningens styre kan bestemme at offentlig godkjente sykepleiere som er i annen sykepleietjeneste enn nevnt i første og andre ledd, skal være medlemmer av pensjonsordningen.

§ 3 første ledd bokstav b andre punktum oppheves.

§ 3 andre ledd skal lyde:

Departementet kan unnta fra pensjonsordningen sykepleiere som på grunn av stilling som nevnt i § 1 første og andre ledd, er omfattet av annen pensjonsordning som det finner likeverdig med pensjonsordningen etter denne lov, eller når det ellers foreligger særlige grunner for det.

§ 7 fjerde og femte ledd skal lyde:

Ved overgang fra stilling med aldersgrense 65 år til stilling med aldersgrense 70 år, skal aldersgrensen på 65 år legges til grunn i inntil ti år dersom vedkommende vil hatt rett til alderspensjon etter den tidligere aldersgrensen. Det er et vilkår at vedkommende har hatt stilling med lavere aldersgrense i minst 15 år.

Ved overgang fra stilling med aldersgrense 70 år til stilling med aldersgrense 65 år, skal den lavere aldersgrensen først legges til grunn etter ett års tjeneste.

Nåværende fjerde og femte ledd blir nye sjette og sjuende ledd.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Løpende alderspensjon reduseres eller faller bort dersom pensjonisten på ny tar innskuddspliktig stilling, se § 3 første ledd bokstav b.

§ 11 femte ledd oppheves.

§ 12 nytt fjerde ledd skal lyde:

Når et medlem er fratrudd etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir tilstått uførepensjon etter lov om folketrygd, har vedkommende fra samme tidspunkt rett til uførepensjon fra pensjonsordningen svarende til oppsatt alderspensjon beregnet etter bestemmelsene i § 10 andre ledd.

§ 19 tredje ledd skal lyde:

Rett til ektefellepensjon inntreffer ikke når medlemmet dør innen ett år etter tilsetting med rett til medlemskap i pensjonsordningen eller ett år etter at ekteskapet ble inngått. Dette gjelder bare dødsfall som skyldes sykdom medlemmet led av ved tilsettingen eller ekteskapsinngåelsen, og som en av ektefellene må antas å ha kjent til.

§ 19 femte ledd oppheves.

Nåværende sjette ledd blir nytt femte ledd.

Ny § 19 a skal lyde:

Full årlig ektefellepensjon skal utgjøre 9 prosent av det pensjonsgrunnlaget som det avdøde medlemmet hadde (nettopensjon). Med pensjonsgrunnlag menes pensjonsgrunnlag fastsatt etter reglene i § 8. Se likevel overgangsregler i § 19 b. Ektefelle etter sykepleier med rett til oppsatt alderspensjon har rett til oppsatt ektefellepensjon.

Dersom avdødes tjenestetid er 30 år eller mer, ytes det full ektefellepensjon. Er avdødes tjenestetid mindre enn 30 år, ytes det redusert ektefellepensjon. Pensjonen skal da utgjøre så mange trettideler av full pensjon som den avdøde hadde tjenesteår. For beregning av oppsatt ektefellepensjon gjelder § 10 andre ledd tilsvarende.

Dersom avdøde mottok avtalefestet pensjon eller alderspensjon, legges samlet faktisk tjenestetid til grunn ved beregning av pensjonen. Det samme gjelder dersom avdøde hadde rett til en oppsatt pensjon. Ellers skal den tjenestetiden avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn.

Ny § 19 b skal lyde:

Når gjenlevende ektefelle er født før 1. juli 1950, og avdøde ble medlem i pensjonsordningen første gang før 1. juli 2000, ytes det ektefellepensjon etter denne bestemmelsen. Det samme gjelder for enke etter mannlig arbeidstaker med medlemskap i pensjonsordningen fra før 1. oktober 1976.

Full årlig ektefellepensjon skal utgjøre 39,6 prosent av det pensjonsgrunnlaget som det avdøde medlemmet hadde (bruttopensjon). Bestemmelsene i § 19 a første ledd fjerde punktum, andre og tredje ledd gjelder tilsvarende.

Pensjonen reduseres etter reglene i § 20.

§ 20 første og andre ledd skal lyde:

Enkemannspensjon fastsatt etter reglene i § 19 b skal reduseres i henhold til reglene i bokstav a og b nedenfor.

Det samme gjelder enkepensjonen i de tilfelle medlemmet er innmeldt første gang etter 1. oktober 1976.

- a) *Har gjenlevende ektefelle samtidig rett til uføre- eller alderspensjon fra denne eller annen tjenstepensjonsordning, kan ektefellepensjonen fra denne pensjonsordningen ikke utbetales med et større beløp enn at samlet pensjon svarer til 60 prosent av summen av vedkommendes egen pensjon og avdødes alderspensjon.*
- b) *Når den gjenlevende ektefelle ut fra alder og ervervs-evne, foreliggende ervervsmuligheter og omstendighetene for øvrig kan ventes å få en årlig ervervsinntekt som overstiger 50 prosent av grunnbeløpet i folketrygden, skal ektefellepensjonen reduseres. Reduksjonen skal utgjøre 40 prosent av den del av forventet årlig ervervsinntekt som overstiger 50 prosent av grunnbeløpet. Skjer det en vesentlig endring i de forhold som har vært avgjørende for fastsettelsen av ektefellepensjonen, kan saken prøves på nytt og pensjonen endres eller falle bort.*

Når spørsmål om overgangsstonad eller pensjon fra folketrygden til gjenlevende ektefelle er avgjort, skal pensjonen fra Pensjonsordningen fastsettes etter den forventede ervervsinntekt som er lagt til grunn i folketrygden. Har gjenlevende ektefelle fylt 67 år, skal ektefellepensjonen ikke avkortes med mindre vedkommende har ervervsinntekt.

Forskrift om fastsetting av ervervsinntekt for enker (enkemenn) i tjenstepensjonsordningen, gitt med hjemmel i lov om Statens Pensjonskasse, gjelder tilsvarende.

Dersom begge reduksjonsbestemmelsene skal anvendes, reduseres pensjonen først etter bokstav a.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 22 skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om fastsetting av ektefellepensjon.

§ 23 skal lyde:

Når et medlem dør, har gjenlevende barn rett til barnepensjon. Pensjonsordningens styre kan tilstå barnepensjon også til stebarn og pleiebarn som avdøde forsørgget.

For rett til oppsatt barnepensjon er det et vilkår at det avdøde medlemmet hadde en tjenestetid på minst 3 år.

Pensjonen utbetales til utløpet av den måneden barnet fyller 20 år. Barnepensjon etter medlem som er død før 1. juli 2000, løper likevel bare til utløpet av den måneden barnet fyller 18 år. For disse kan styret tilstå hel eller delvis pensjon inntil fylte 21 år dersom hensynet til barnets utdanning gjør det rimelig, og barnet ikke forsørger seg selv og ikke har midler til det. Dør barnet tidligere, utbetales pensjonen til og med måneden etter døds måneden.

§ 24 skal lyde:

Full årlig barnepensjon skal utgjøre 15 prosent av det pensjonsgrunnlaget som det avdøde medlemmet hadde

(nettoppensjon). Med pensjonsgrunnlag menes pensjonsgrunnlag fastsatt etter reglene i § 8.

Er den avdødes tjenestetid 30 år eller mer, ytes det full barnepensjon. Dersom den avdødes tjenestetid er mindre enn 30 år, ytes det redusert barnepensjon. Pensjonen skal da utgjøre så mange trettideler av full pensjon som den avdøde hadde tjenesteår. For beregning av oppsatt barnepensjon gjelder § 10 andre ledd tilsvarende.

Dersom den avdøde mottok avtalefestet pensjon, alderspensjon eller en tidligere oppsatt alders- eller uførepensjon, legges den faktiske tjenestetiden den avdøde hadde til grunn ved beregning av pensjonen. Det samme gjelder dersom den avdøde hadde rett til en oppsatt pensjon. Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn.

Barnepensjon etter medlem som er død før 1. juli 2000, beregnes likevel etter de regler som gjaldt ved dødsfallet.

Ny § 25 skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om fastsetting av barnepensjon.

§ 28 tredje ledd skal lyde:

Forfalt innskott er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Ny § 34 skal stå i kapittel X. Anke, og skal lyde:

Vedtak om ytelse fra pensjonsordningen for sykepleiere kan ankes inn for Trykderetten, jf. lov 16. desember 1966 nr. 9.

Ny § 35 skal stå i kapittel XI. Forskjellige bestemmelser, og skal lyde:

Ytelsene som gis i medhold av denne loven, samordnes etter bestemmelsene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser.

§ 36 andre ledd skal lyde:

Den som krever pensjon etter denne loven, plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for at pensjonsordningen skal kunne ta stilling til pensjonskravet og til enhver tid utbetale riktig pensjon.

§ 36 tredje ledd skal lyde:

Pensjonsordningen kan sette som vilkår for tilståelse av ytelse at vedkommende samtidig setter fram krav om ytelse etter lov om folketrygd. Departementet kan fastsette nærmere forskrifter om dette.

II

I lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon gjøres det følgende endringer:

§ 2 første ledd bokstav d nytt andre ledd skal lyde:

I forbindelse med etteroppgjøret kan Rikstrygdeverket gi nødvendige inntektsopplysninger til andre pensjonsordninger, uten hinder av taushetsplikt.

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Folketrygdloven § 22-15 om feilutbetaling gjelder tilsvarende.

III

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

1. Endringene i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere §§ 3, 7, 11, 12, 28, 34 og 36 trer i kraft straks.
2. Endringene i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere §§ 1, 19, 19 a, 19 b, 20, 22, 23, 24, 25 og 35 trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
3. Endringene i lov 23. desember 1988 nr. 110 om stats-tilskott til ordninger for avtalefestet pensjon trer i kraft 1. august 2000.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 1 2

Referat

1. (102) Statsministerens kontor melder at 1. lov om apotek (apotekloven) (Besl. O. nr. 70 (1999-2000)) – er sanksjonert under 2. juni 2000
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (103) Lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) (Ot.prp. nr. 62 (1999-2000))
3. (104) Lov om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse (Ot.prp. nr. 64 (1999-2000))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
4. (105) Lov om endringer i kontantstøtteleven og lov om barnetrygd (Ot.prp. nr. 60 (1999-2000))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
5. (106) Lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet og lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (heving av aldersgrenser for militær teneste) (Ot.prp. nr. 61 (1999-2000))
Enst.: Sendes forsvarskomiteen.
6. (107) Midlertidig lov om endring i lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering (Ot.prp. nr. 59 (1999-2000))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
7. (108) Lov om havbeite (Ot.prp. nr. 63 (1999-2000))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (fra salen): Eg vil gjerne gjera merksam på at eg røysta feil i sak nr. 1. Eg skulle ha røysta mot forslag nr. 3.

Presidenten: Det vil bli notert.

Møtet hevet kl. 18.50.
